

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

SKRIVELSE
2023-02-23
Reviderad 2023-06-15

Ärendenummer:
NV-01419-23

Budgetunderlag 2024-2026

Sammanfattning

Naturvårdsverket har ett brett grunduppdrag och förväntningarna på myndigheten ökar. Det krävs kraftiga utsläppsminskningar av koldioxid och andra växthusgaser under de kommande årtionena, liksom åtgärder för att stoppa förlusten av biologisk mångfald och stärka resurseffektiviteten. Rysslands invasion av Ukraina har påverkat omvärlden i stor utsträckning och frågor om säkerhet, beredskap och försörjningstrygghet har aktualiserats. Energikrisen innebär kostnadsökningar på energi och bränsle vilket tillsammans med osäkerheten i leverantörskedjor ytterligare ökar både de svenska företagens och samhällets behov av omställning.

Myndigheten har också nya förvaltningsuppgifter och antalet regeringsuppdrag har ökat. Många av kraven som ställs på verksamheten är EU-styrda och således inget som myndigheten kan prioritera bort. Behoven är stora av att digitalisera och därmed effektivisera verksamheten. Informationssäkerheten behöver stärkas, för att skydda verksamheten och dess information. Den nya rollen som beredskapsmyndighet ställer nya krav på myndighetens förmåga att motstå hot och risker, hantera frestida kriser samt utföra sina uppgifter i ett läge av höjd beredskap. Vidare har effektiva och förutsägbara miljöprövningar identifierats som en väsentlig del för att stimulera grön omställning. Tillståndsprövningarna framöver kommer till stor del att avse verksamheter där ny teknik tillämpas och Naturvårdsverket behöver därför kompetensförsörja inom områden som elektrifiering, CCS och vätgas. Tillsynsverksamheten behöver fortsätta utvecklas så att den blir mer behovsanpassad, resurseffektiv och tillgänglig. Samtidigt avslutades 2022 ett antal tillfälliga satsningar som även fortsättningsvis behöver finansieras och genomföras, till exempel avseende klimatanalyser där behoven snarare har ökat än minskat. Sammantaget innebär detta att myndigheten behöver stärkt finansiering under perioden 2024–2026 både på förvaltningsanslaget (1:1) och på flera av myndighetens sakanslag.

Anslaget för miljöövervakning m.m (1:2) är grunden för allt miljöarbete: det finansierar miljöövervakningen inom ett antal områden och ger oss kunskap och information om hur miljön mår, var åtgärder måste sättas in och hur arbetet går. För att klara basnivån och kunna säkerställa tidslinjer i miljöövervakningen är det av största vikt att anslaget ökar. Behoven är också stora av att utöka och utveckla miljöövervakningen till att omfatta fler områden, till exempel hälsorelaterad miljöövervakning och screeningundersökningar av farliga ämnen.

Det är också viktigt att återställa nivån på anslaget för skötsel av värdefull natur (1:3) och säkra grundfinansieringen genom en viss ökning.

Hittills nämnda anslag, 1:1, 1:2 och 1:3, är de anslag som Naturvårdsverket anser vara högst prioriterade för att kunna upprätthålla en ändamålsenlig verksamhet.

En stor anslagsökning föreslås även på anslaget skydd av värdefull natur (1:14). Sveriges arbete med skyddsvärda skogar och områdesskydd kommer att utvecklas kommande år. Det finns till exempel redan nu ett intresse hos ägare av fjällnaturskogor som kan mötas genom ett utökat anslag. Också för anslaget

klimatestimeringar (1:16) föreslår vi fortsatt förstärkning och en utveckling av anslaget användningsområde. Klimatomställningen kräver investeringar och det finns stor potential i ny teknik.

Myndigheten föreslår ett antal satsningar som skulle ge positiva effekter i natur och miljö. Också inom miljöforskningen och bilateralt miljöarbete föreslås viss förstärkning eftersom behovet av kunskap är stort och en utvärdering av anslaget 1:13 har visat att utväxlingen av det bilaterala miljöarbetet skulle öka om ytterligare satsningar kan göras.

Sammanfattningsvis skapar satsningar inom myndighetens ansvarsområde inte bara klimat- och miljönytta utan också synergier med andra samhällsmål som hälsa, beredskap, landsbygdsutveckling och sysselsättning.

Innehåll

SAMMANFATTNING	2
1. HEMSTÄLLAN	5
2. FINANSIERINGSÖVERSIKT	6
3. FÖRSLAG TILL FINANSIERING	7
3.1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö och naturvård	7
3.1.1 Förvaltningsanslaget	7
3.1.2 Anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m.	18
3.1.3 Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur	23
3.1.4 Anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden	35
3.1.5 Anslaget 1:5 Miljöforskning	37
3.1.6 Anslaget 1:11 Åtgärder för havs och vattenmiljö	39
3.1.7 Anslaget 1:13 Internationellt miljösamarbete	40
3.1.8 Anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur	42
3.1.9 Anslaget 1:16 Klimatinvesteringar	44
3.2 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	48
3.2.1 Anslaget 13:3 Stöd till friluftorganisationer	48
3.3 Utgiftsområde 21 Energi	49
3.3.1 Nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad	49
3.4 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	50
3.4.1 Anslaget 1:7 Ersättning för viltskador m.m.	50
3.4.2 Förebyggande av rovdjursskador inom rennäringen	51
3.4.3 Långsiktig finansiering av arbetet med artinformation	52
3.5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen	52
3.5.1 Anslaget 1:1 Avgiften till Europeiska unionen	52
4. REDOGÖRELSE FÖR AVGIFTSBELAGD VERKSAMHET	54
4.1 Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras	54
4.2 Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras	57
5. ÖVRIGA VILLKOR	60
5.1 Låneram och investeringar	60
5.2 Räntekontokredit	61
6. BEMYNDIGANDETABELLER	62

1. Hemställan

Naturvårdsverket hemställer att regeringen beslutar att

- föreslå riksdagen att för budgetåren 2024–2026 tilldela myndigheten anslag i enlighet med tabellen i kapitel 2,
- fastställa de finansiella villkor som framgår av våra förslag till anslagsfinansiering i kapitel 3,
- år 2024 tilldela en låneram på 145 mnkr, samt
- fastställa en kredit på räntekontot i Riksgäldskontoret på 18 mnkr.
- att ge uppdrag till Naturvårdsverket och länsstyrelserna att tillsammans med övriga berörda utveckla en ny lösning för miljörapporter samt insamling och rapportering av miljödata.

Myndigheten har prövat ändamålsenligheten i de regler som styr verksamheten och ser, utöver det som redan aviserats av regeringen, behov av nedan författningsändringar för att kunna genomföra planerad verksamhet under den aktuella tidsperioden. Vi föreslår att regeringen beslutar om

- Ärendenummer: NV-04205-20 Hemställan rörande invasiva främmande arter
- Ärendenummer: NV-08140-21 Hemställan till regeringen om ändring i industriutsläppsförordningen avseende publicering av tillstånd och andra beslut samt uppgifter om åtgärder vid nedläggning av industriutsläppsverksamheter
- Ärendenummer: NV-02703-22 Yttrande över Naturvårdsverkets hemställan om förordningsändringar avseende rovdjursförvaltning
- Ärendenummer: NV-04396-22 Hemställan från MSB vad gäller åtgärder inom civilt försvar
- Ärendenummer NV-07614-22 Hemställan till regeringen - förslag till ändringar i klimatklivsförordningen

Beslut om budgetunderlag har fattats av generaldirektören Björn Risinger efter föredragning av ställföreträdande generaldirektören och stabschefen Maria Ohlman. Vid den slutliga handläggningen har även avdelningscheferna Karin Dunér, Ingela Hiltula, Stefan Nyström, Håkan Svaleryd, Claes Svedlindh, Berit Oscarsson, Jan Zetterdahl och tillförordnad avdelningschef Johan Bogren deltagit.

Beslutet har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter.

Björn Risinger

Maria Ohlman

2. Finansieringsöversikt

Naturvårdsverket föreslår följande finansiering för åren 2024–2026 i 2023 års prisnivå. I efterföljande kapitel beskriver vi våra förslag till anslagsfinansiering, redogör för den avgiftsbelagda verksamheten samt belyser övriga villkor.

Utgiftsområde, anslag, anslagspost (tkr)	2022 Utfall	2023 Prognos	2024 Beräknat	2025 Beräknat	2026 Beräknat
17, 13:3,10 Stöd till friluftorganisationer	97 785	97 785	97 785	97 785	97 785
20, 1:1, 1 Naturvårdsverket	656 005	628 648	710 000	718 000	738 000
20, 1:2, 1 Miljöövervakning m.m.	236 510	219 014	297 000	308 000	323 000
20, 1:2, 4 Klimatpolitiska handlingsplanen	11 977	8 000			
20, 1:2, 6 Bidrag till ideella miljöorganisationer	25 000	20 000	20 000	20 000	20 000
20, 1:2, 9 Delegation cirkulär ekonomi		5 000	5 000	5 000	5 000
20, 1:3, 2 Kostnader för skötsel av skyddade områden m.m.	1 915 100	1 050 035	1 965 000	2 111 000	2 199 000
20, 1:4, 1 Sanering och efterbehandling	494 742	800 568	797 000	866 000	891 000
20, 1:5, 1 Miljöforskning	96 821	96 825	130 000	127 000	127 000
20, 1:11, 1 Åtgärder för havs- och vattenmiljö	200 439	100 000	40 000	30 000	
20, 1:13, 1 Bilateralt miljösamarbete	34 271	29 400	55 000	55 000	55 000
20, 1:14, 1 Skydd av värdefull natur	1 669 951	1 145 700	2 500 000	3 000 000	4 000 000
20, 1:16, 1 Stöd till klimatinvesteringar	2 402 491	3 091 658	4 061 000	2 940 000	2 940 000
20, 1:16, 6 Administration, del till NV	49 999	55 000	60 000	60 000	60 000
20, 1:23,3 Laddinfra större väg - till NV	500				
23, 1:7, 1 Bidrag förebygga skador på annat än renar och...	31 116	47 778	53 000	57 000	61 000
27,1:1, 2 Avgiften till EU	981 579	1 011 037	1 105 323	1 115 463	1 115 463
Summa anslag	8 904 285	8 406 448	11 896 108	11 510 248	12 632 248
Jägarregistret	15 474	15 000	15 000	15 000	14 950
Kväveoxidavgifter (Nox)	8 619	9 652	9 300	9 300	9 300
Kadmiumfonden	595	595	595	595	0
Avgifter som disponeras			600	720	720
Nedskräpningsavgifter			600	720	720
Årsavgifter insamling förpackningar			2 500	2 500	2 500
Tillsynsavgifter retursystem		3 000	3 000	3 000	3 000
Tjänsteexport	3 399	1 500			
EMAS	108	110	110	110	110
Övriga intäkter som disponeras	98 539	70 000	70 000	70 000	70 000
Summa avgiftsintäkter och övriga intäkter som disponeras	126 734	99 857	101 105	101 225	100 580
Summa anslag och intäkter som disponeras	9 031 019	8 506 305	11 997 213	11 611 473	12 732 828
Avgiftsintäkter som redovisas mot inkomstitel	34 351	30 005	34 005	36 005	37 005

3. Förslag till finansiering

I detta kapitel beskriver vi Naturvårdsverkets förslag till finansiering med anslag. Beräkningarna utgår från de anslag och anslagsposter som myndigheten disponerar enligt uppgifterna i Hermes.

Naturvårdsverket har många viktiga uppdrag inom ett brett spann och resursbehoven är följaktligen stora. Syftet med detta kapitel är att fästa regeringens uppmärksamhet på områden där myndigheten ser behov av långsiktig finansiering. Anslagen 1:1, 1:2 och 1:3 är särskilt angelägna, och vi vill därför lyfta fram vikten av att dessa behov tillgodoses innan förstärkningar görs av andra anslag.

3.1 Utgiftsområde 20 Allmän miljö och naturvård

3.1.1 Förvaltningsanslaget

Naturvårdsverket föreslår att myndighetens förvaltningsanslag tilldelas 710 mnkr 2024, 718 2025 samt 738 mnkr 2026. Vi utgår ifrån de inrapporterade beloppen i Hermes. Eventuellt anslagssparande eller utnyttjande av anslagskredit har inte beaktats.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2023	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
ap. 1 Naturvårdsverket	620 648	618 477	551 171	563 655
<i>Förstärkning</i>		92 000	167 000	174 000
Summa yrkande, avrundat		710 000	718 000	738 000

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Naturvårdsverkets verksamhetskostnader finansieras i allt väsentligt av anslag. Vi har i tidigare budgetunderlag pekat på risken för underskott och att större neddragningar av verksamheten ser ut att bli nödvändiga. I statens budget för 2023 görs neddragningar på de gröna anslagen och vissa satsningar på saneringsanslaget (1:4) och klimatklivet (1:16). Myndighetens förvaltningsanslag minskar något då några tillfälliga satsningar avslutades under 2022, bland annat klimateffektbedömningar. Naturvårdsverket ser en satsning på vår nya uppgift som beredskapsmyndighet och välkomnar det tillskottet men konstaterar att ytterligare medel behövs för att möta regeringens förväntningar.

Inom vissa områden har tidsbegränsade satsningar inom förvaltningsanslaget varit återkommande de senaste åren. Här kan nämnas satsningar för genomförande av EU:s engångsplastdirektiv, tillsyn över förpackningsproducenter, hållbar plastanvändning, miljötillsyn och miljöprovningar. Alla är områden som ingår i myndighetens ordinarie och varaktiga verksamhet och det är viktigt med fortsatt finansiering för att kunna utföra och fortsätta utveckla arbetet. Det gäller även den

tillfälliga satsning på klimateffektbedömningar som avslutades 2022 och som varit avgörande för arbetet med underlag till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan. Den del av verksamheten som hanterar Klimatklivet finansieras av 1:16 ap 4. Även om anslaget inte förstärks och förlängs enligt vårt förslag, se avsnittet om 1:16, så kommer det krävas omfattande resurser hos Naturvårdsverket för att kunna säkerställa kontrollen, betala ut medel till pågående projekt och följa upp effekterna. Klimatklivet är även en del av Sveriges återhämtningsplan (RRF) vilket kräver omfattande uppföljning, rapportering och säkerställda kontrollfunktioner. För att säkra resurssättningen för administrationen om anslag 1:16 upphör krävs en förstärkning av förvaltningsanslaget.

Under ett antal år har myndigheten byggt upp organisation, arbetssätt och kompetens inom alla dessa områden vilket kommer att gå förlorat om inte finansieringen permanentas. En mer långsiktigt uttalad finansiering skulle bidra till en mer kostnadseffektiv användning av anslagna medel och göra det möjligt att såväl utveckla nya arbetssätt som effektiviseringar i stort och behålla kompetens över tid.

För åren 2024–2026 behövs en förstärkning jämfört med nivåerna i Hermes. Under budgetperioden kommer ytterligare ett antal tidsbegränsade satsningar att avslutas, samtidigt som förväntningarna på myndigheten ökar för varje år. Vad gäller de nya producentansvaren och genomförande av engångsplastdirektivet har de tillfälliga satsningarna varit en förutsättning för att kunna uppfylla förvaltningsuppgifter med bas i EU-lagstiftningen, vilket vi nu föreslår ska ingå som ett permanent tillskott inom cirkulär ekonomi. Förstärkningen fördelar sig i prioriteringsordning enligt tabellen nedan. Skälen för våra förslag utvecklas i följande avsnitt.

(tkr)	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
Permanent tillskott, nya uppgifter cirkulär ekonomi	19 000	86 000	86 000
Permanent tillskott, prövning & tillsynsvägledning	20 000	20 000	20 000
Permanent tillskott civil beredskap	15 000	20 000	25 000
Ökad förmåga i verksamhetsutvecklingen	10 000	10 000	10 000
Permanent tillskott, nya uppgifter klimatområdet	23 000	23 000	23 000
Permanent tillskott, fastighetsförvaltning	5 000	8 000	10 000
Förstärkning jämfört med Hermes	92 000	167 000	174 000

Ökad långsiktighet i arbetet med cirkulär ekonomi

Naturvårdsverket föreslår en permanent förstärkning från och med 2025 för att möta regeringens förväntningar inom cirkulär ekonomi. Beloppet ska finansiera fortsatt arbete med omställningen till en cirkulär ekonomi inklusive hållbar resursanvändning, nya förvaltningsuppgifter inom producentansvaren och engångsplastdirektivets genomförande, samt att verka för hållbar plasthantering.

En grön och cirkulär ekonomi bidrar bland annat till att begränsa klimatförändringarna, stoppa förlusten av biologisk mångfald och säkerställa tillgången till rent vatten.

Regeringen har genomfört en ändring av Naturvårdsverkets instruktion för att förtydliga myndighetens roll att verka för omställningen till en **cirkulär ekonomi**. Myndigheten har, och får, allt fler förvaltningsuppgifter och regeringsuppdrag på området. Under kommande år förväntas myndigheten genomföra flera insatser för att främja giftfria och resurseffektiva kretslopp inom produktion och avfallshantering. Bland annat kommer pågående EU-lagstiftning inom produktområdet (ESPR) att generera nya förvaltningsuppgifter till Naturvårdsverket under den aktuella tidsperioden. Inom **avfallsområdet** har vi tillkommande förvaltningsuppgifter och ska från och med 2023 vägleda, ta fram föreskrifter och handlägga dispensärenden för bioavfall. 1 januari 2025 kommer kravet på separat insamling av textilavfall. Vi vet också att EU-kommissionen arbetar med förslag på end of waste-kriterier för plast och vi ser därför att myndigheten kommer att behöva stötta regeringen framöver i förhandlingar samt ge vägledning.

Det övergripande målet för Sveriges strategi för cirkulär ekonomi är långsiktig och kommer att kräva insatser över tid och längs hela värdekedjor. Utvecklingen går åt fel håll, det visar bland annat materialräkenskaperna. Genom att öka kunskapen, analysera viktiga påverkansfaktorer och roller i värdekedjor samt samverka för att förstå olika perspektiv bidrar myndigheten till att öka takten i omställningsarbetet. Ett exempel är ett föreslaget concepttest för spårbarhet av kritiska metaller. Förstärkningsbehovet för hållbar resursanvändning beräknas uppgå till 10 mnkr per år utöver den permanenta satsningen på 10 mnkr inom cirkulär ekonomi.

Regeringen har gjort tidsbegränsade satsningar i olika omgångar sedan 2018 för en **hållbar plasthantering** och för att genomföra EU-rätt på området. De tidsbegränsade satsningarna omfattar även permanenta nya förvaltningsuppgifter som en del i genomförandet av **EU:s engångsplastdirektiv** och **tillsyn över förpackningsproducenter**. År 2024 tas finansieringen bort. För att myndigheten ska kunna möta regeringens förväntningar, behålla och på sikt stärka verksamheten, inklusive genomförandet av ålagda förvaltningsuppgifter, behövs medel även efter det.

Det är stora förändringar på kort tid och förpackningsförordningen omfattar en rad nya förvaltningsuppgifter för Naturvårdsverket. Många av dem är komplexa och omfattande, exempelvis ta fram ersättningsmodell för hur kommunerna ska få ersättning från producenter/producentansvarsorganisationer för förpackningsinsamling som kommer att hantera miljardbelopp mellan olika aktörer (clearing house), beräkning av marknadsandelar, godkännande av producentansvarsorganisationer etc. Det är ett stort antal nya processer som successivt kommer att införas med tyngdpunkt 2023 och 2024. Justeringar kommer att behöva göras löpande under kommande år.

Under denna initiala del av genomförandet är kostnaderna betydligt större än intäkterna från tillsynsavgifterna. Intäkterna från tillsynsavgifterna är beroende av

hur snabbt anslutningen till det nya systemet går vilket i sin tur är beroende av acceptansen av systemet samt tillsynsprocessen. Stor vikt läggs vid att göra det lätt att göra rätt och att hålla nere den administrativa bördan. Kostnaderna för personal, it-stöd och administration kopplat till nya förvaltningsuppgifter inom producentansvaren och engångsplastdirektivets genomförande beräknas uppgå till 64 mnkr per år fram till år 2026 då den nya lagstiftningen fullt ut ska vara tillämpad. För 2024 har Naturvårdsverket tilldelats 45 mnkr i tillfälliga medel, vilket innebär att ytterligare 19 mnkr äskas. Efter fullt införande av den stora systemomställningen att bedriva arbetet mer i riktning enligt principen om förorenarens betalningsansvar kan kostnaden för förvaltning av de nya systemen minska något. Många årliga förvaltningsuppgifter kommer samtidigt att kvarstå bland annat för operativ tillsyn, handläggning, vägledning samt för årlig uppdatering av nedskräpnings- och produktavgifter. De tillsynsavgifter som under perioden tillfaller staten via inkomstitel beräknas öka från 28 mnkr 2024 till 31 mnkr 2026. Allt eftersom de nya produktansvaren införs finns sedan potential att nå en allt en högre anslutningsgrad genom att få fler av de nya mindre aktörerna att ansluta sig. En förutsättning för en ökad anslutningsgrad är hög tillit till det nya systemet, rimlig administrativ börda för användarna och en upplevd rättvis bedömning av tillsynsmyndigheterna. Under de första åren är Naturvårdsverkets insatser avgörande för att skapa tillit till det nya systemet och det är högprioriterat att det finns tillräckliga resurser för att både utveckla tillsynen och att säkerställa att de nya digitala verktygen och handlägningsprocesserna blir effektiva och användarvänliga. Se tabell 4.2 för beräknade intäkter och kostnader.

Den nya lagstiftningen berör ett stort antal aktörer (främst ca 14 000 producenter, 290 kommuner samt producentansvarsorganisationer). Om Naturvårdsverket får utrymme att lägga resurser på utökad tillsyn och riktad kommunikation i samband med införandet skulle det, utöver att öka intäkterna till staten, markant öka tilliten till det nya systemet och få aktörerna att jobba för att förbättra hanteringen som i sin tur ökar miljönyttan och minskar den administrativa bördan.

Arbetet inom **nationell plastsamordning** föreslås fortsätta eftersom ytterligare insatser behövs inom en rad områden för att samhället ska ställa om till en hållbar plastanvändning. Utveckling behövs inom områdena ”Råvara och produktion med minimal miljöbelastning”, ”Resurssmart användning”, ”Minskat läckage” och ”Kraftigt ökad och högkvalitativ materialåtervinning”, som beskrivs i Naturvårdsverkets färdplan. Kostnaderna beräknas uppgå till 12 mnkr per år.

(tkr)	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
Arbete med hållbar resursanvändning (cirkulär ekonomi)		10 000	10 000
Nya förvaltningsuppgifter inom producentansvar och engångsplastdirektivets genomförande	19 000	64 000	64 000
Arbete med hållbar plasthantering		12 000	12 000
Summa förstärkning inom cirkulär ekonomi	19 000	86 000	86 000

Permanent tillskott i arbetet med miljöprövning och tillsynsvägledning

De insatser som behöver genomföras inom miljöprövning och tillsynsvägledning är inte av engångskaraktär. Naturvårdsverket föreslår därför en permanent förstärkning med 20 mnkr från och med 2024. Förslagen i utredningar såsom *Rätt för klimatet* (SOU 2022:21), *En klimatanpassad miljöbalk för samtiden och framtiden* (SOU 2021:21) och *Om prövning och omprövning - en del av den gröna omställningen* (SOU 2022:33) beskriver flera utmaningar och innehåller förslag till särskilda uppdrag för Naturvårdsverket. Sådana uppdrag som kräver omfattande resurser för att kunna genomföras är till exempel **omprövning** av tillstånd och villkor, mer **samordning** mellan myndigheter och särskilt **stöd till klimatprojekt**. I regleringsbrevet för 2023 finns också uppdrag som innebär en utvecklad vägledning och tillsynsvägledning inom miljöprövning för att på ett effektivt sätt använda statens gemensamma resurser och förstärka samrådet med andra myndigheter. Myndigheten har dessutom ett årligt återkommande ansvar för samlad statistik om handläggningstider som enligt uppgift kan komma att permanentas (Miljödepartementets promemoria M2022/02173).

Det finns många utmaningar, både legala och praktiska, i den gröna omställningen. Den klimatomställning som krävs innebär att många verksamheter kommer att behöva söka nya eller ändrade **miljötillstånd**. Naturvårdsverket deltar som **part eller remissinstans** i vissa miljöprövningar. Vi bidrar också på olika sätt till att skapa förutsättningar för en effektiv miljöprövning. Vi **vägleder** om olika frågor kopplat till prövningen såsom miljöbedömningar och hänsynsreglerna. Vi bidrar till utvecklingen av systemet genom att delta som **experter** i utredningar, med stöd till andra myndigheter och till regeringen både nationellt och inom EU, och försöker på så vis påverka både arbetssätt och regelverk. Vi har även finansierat **forskning** för att öka kunskapen om miljöprövningen och miljöbalkens ändamålsenlighet, t.ex. MERIT (Miljömålens relevans i svenska MKB- och tillståndsprocesser) som genomfört en praktisk och juridisk undersökning med syfte att beskriva hur tillståndsprocesserna bättre kan bidra till att uppfylla miljökvalitetsmålen.

De kommande åren kommer takten i utvecklingsarbetet att öka.

Handläggningstiderna behöver bli kortare, och processen ska utformas så att **tillståndsprövningen** effektivt bidrar till den **gröna omställningen**. Samtidigt pågår, och förväntas, flera omfattande tillståndsprövningar av gruvor och större industrianläggningar de kommande åren. För att kunna delta i miljöprövningar i tillräcklig omfattning och samtidigt bidra i utvecklingsarbetet är det viktigt att våra medarbetare har rätt **kompetens**, och att myndigheten har tillräckliga **resurser**. Vi behöver kunna sätta oss in i nya tekniker och processer och den miljöpåverkan som kan bli följd. Tillståndsprövningarna kommer att avse ny teknik och vi behöver därför kompetensförsörja inom områden som produktion, elektrifiering, vätgas, pyrolys, CCS och batterier. Den tidigare satsningen är behövlig och välkommen, men den behöver förstärkas för att ge myndigheten förutsättningar att långsiktigt kunna utveckla och behålla personal.

Som central **tillsynsvägledande** myndighet behöver Naturvårdsverket se till att tillsynsmyndigheterna har goda förutsättningar att bedriva sitt arbete när det gäller

det nya och att se till att befintliga regler och villkor följs. Det är av stor betydelse för att få en **enhetlig regel tillämpning** i alla delar av landet och hos alla tillsynsmyndigheter. Naturvårdsverket har fått en stärkt roll i tillsynsvägledningen med nya uppgifter och tillfälliga extra medel. Myndigheten har påbörjat ett utvecklingsarbete i syfte att göra tillsynsvägledningen mer behovsanpassad, resurseffektiv och tillgänglig. För att arbetet ska fortsätta med målet om en effektiv tillsyn i hela landet är det angeläget med en långsiktigt hållbar finansiering. Den ambitionshöjning som regeringen skapat förutsättningar för genom nya regler, nya uppgifter och medel till myndigheten behöver vara varaktig. Den gröna omställningen innebär att tillstånd ges till verksamheter med ny och oprövad teknik. Det medför att tillsynen kommer att bli viktig för att följa upp miljöeffekterna och här kommer tillsynsmyndigheterna att behöva extra stöd från tillsynsvägledande myndigheter.

Risken med en utebliven satsning på miljöprovning och miljötillsyn är att Naturvårdsverket inte kan rekrytera eller behålla kompetens som behövs för att bidra till att den omställning som pågår, inte minst i norra Sverige, görs effektivt och med iakttagande av miljöhänsyn samt att det blir svårt att ytterligare höja tempot i tillståndsprovningarna.

Uppbyggnad av civil beredskap

För att bidra till Sveriges samlade motståndskraft samt förmåga att hantera fredstida kriser och höjd beredskap ser Naturvårdsverket behov av förstärkningar inom området civil beredskap.

Naturvårdsverkets nya uppgift som **beredskapsmyndighet** innebär ökade kostnader under de kommande åren. Kostnaderna avser arbete med att påbörja utvecklingen av myndighetens förmåga gällande hantering av fredstida kriser, både inom ansvarsområdet samt inom den egna myndigheten. Detsamma gäller förmågan att kunna utföra myndighetens uppgifter i ett läge av höjd beredskap. Det handlar exempelvis om arbete med att ta fram lägesbilder, beredskapsplaner och krigsorganisation, inklusive krigsplacering av personal.

En uppgift som Naturvårdsverket har under hela hotskalan är **tillsynsvägledning**. För att vi ska lyckas med det behöver vi exempelvis på förhand analysera och utreda eventuella hinder för en effektiv tillsynsvägledning utifrån befintlig lagstiftning, i ett läge av fredstida kris eller höjd beredskap. Ett huvudsakligt syfte med en sådan analys är att uppmärksamma lagstiftaren på dessa hinder samt föreslå förändringar som möjliggör för Naturvårdsverket att fortsatt utföra sina uppgifter inom tillsynsvägledningen, oavsett läge. Ett sådant arbete saknas det idag resurser för.

En viktig del i att vara beredskapsmyndighet handlar om att **samverka** med andra aktörer. Redan nu finns en förväntan på Naturvårdsverket att delta aktivt i det arbete som sektorn *Livsmedelsförsörjning och dricksvatten* bedriver och det är angeläget att vi deltar i samma utsträckning som övriga myndigheter i sektorn, som ofta har betydligt fler personer som arbetar med beredskapsfrågor än vad vi har i dagsläget. Vid utebliven finansiering kommer inte detta att vara möjligt. I detta

sammanhang kan nämnas att avslutandet av anslag 1:11, Åtgärder för havs och vattenmiljön, gör att Naturvårdsverket tappar upparbetad kompetens inom avloppshantering, vilket medför behov av att fylla på med denna kompetens i beredskapsarbetet.

Vidare behöver myndigheten ytterligare **analysera** vad rollen som beredskapsmyndighet innebär för fortsatt arbete inom ansvarsområdet. Rysslands krig i Ukraina aktualiserar vikten av att skydda den civila infrastrukturen och Naturvårdsverket ser behov av att stärka Sveriges robusthet och redundans avseende avlopps- respektive avfallshantering. Vilka åtgärder som behöver vidtas av vilka aktörer, samt hur detta bör finansieras, är en central fråga som Naturvårdsverket i egenskap av beredskapsmyndighet fortsatt behöver analysera. För närvarande har vi svårt att mäta med detta perspektiv. Exempelvis hade Naturvårdsverket ingen möjlighet att bedöma behovet av ekonomisk förstärkning för andra aktörer inom vårt ansvarsområde i den hemställan som MSB skickade ut under 2022 med anledningen av regeringens uppdrag om åtgärder för att stärka det civila försvaret, och som utgör underlag till Försvarsberedningen.

Utöver våra uppgifter inom områdena **avlopp och avfall**, som var anledningen till att vi utsågs till beredskapsmyndighet, behöver Naturvårdsverket även se över vilka andra delar av vår verksamhet som behöver kunna bedrivas vid kris och krig. Ytterligare en del som Naturvårdsverket skulle kunna bidra till, vid en förstärkt finansiering, och som stärker beredskapen ur ett större och mer långsiktigt perspektiv, är kopplingen mellan miljö- och klimatfrågor å ena sidan och beredskapsfrågor å andra sidan.

För att leva upp till kraven som följer av rollen som beredskapsmyndighet, samt att hantera den ökade mängd säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter som följer med den nya rollen, behöver Naturvårdsverket ytterligare stärka sin förmåga inom **säkerhetsskydd**, i syfte att skydda säkerhetskänslig verksamhet. För detta krävs att vi utvecklar processerna inom områdena informationssäkerhet, fysisk säkerhet och personalsäkerhet. Som beredskapsmyndighet ökar därtill behovet av att löpande kommunicera säkerhetsskyddsklassificerade uppgifter med andra vilket kräver en signalskyddsorganisation, något som ställer krav på organisatoriska förändringar och kompetenshöjande insatser, likväl som förändringar inom fysisk säkerhet på våra kontor. Vid utebliven finansiering kan det få konsekvenser för vår förmåga, både vad gäller regelefterlevnad samt inom ramen för samverkan med andra. Mer specifikt kan vi inte skyndsamt leverera lägesbilder i händelse av fredstida kris eller höjd beredskap, i enlighet med kraven som ställs på oss i beredskapsförordningen.

Sammantaget bedömer Naturvårdsverket att finansieringsbehovet för åtgärder i syfte att stärka myndighetens **civila beredskap** uppgår till 15 mnkr 2024 och gradvis ökar till 20 mnkr 2025 respektive 25 mnkr 2026. Behovet av en gradvis upptrappning reflekterar den utveckling av myndighetens förmåga inom området som Naturvårdsverket behöver arbeta för. I den utsträckning myndigheten inte erhåller ytterligare finansiering för detta verksamhetsområde kommer det ta tid innan myndigheten lever upp till de krav som ställs i beredskapsförordningen och

ambitionsnivån riskerar att bli låg. I och med detta kan det uppstå en obalans mellan olika myndigheters bidrag till vår sektors arbete och vi riskerar att missa viktiga synergieffekter mellan klimat- och miljöområdet respektive beredskapsområdet.

Ökad förmåga i verksamhetsutvecklingen

Naturvårdsverket har utöver regeringens satsningar i regleringsbrevet och särskilt beslutade regeringsuppdrag ett stort och brett grunduppdrag som beskrivs översiktligt i myndighetens instruktion, och som förtydligas i över hundra lagar och förordningar. Myndigheten ska bygga upp kunskap, sprida den och se till att den kommer till användning. I det ingår att förse regeringen med underlag för det politiska beslutsfattandet. Vi ska också gentemot andra aktörer verka för åtgärder och handlingsmönster som leder till en hållbar utveckling. I takt med att miljö- och klimatfrågor integreras i allt fler verksamhetsområden ökar också behovet av kunskap och koordinering av andra aktörer, och myndigheten bidrar på så vis till ett effektivt resursutnyttjande, effektivt miljö- och klimatarbete samt högt förtroende för hela statsförvaltningen.

Vi ser också att förväntningarna på verksamheten ökar. Naturvårdsverket får allt fler eller utökade uppgifter och efterfrågas allt oftare i det nationella och internationella utvecklingsarbetet. Antalet regeringsuppdrag har sedan 2019 ökat med drygt 50 procent. Sammantaget ställer det krav på ökad kapacitet och högre takt i verksamhetsutvecklingen.

En stor del av verksamhetsutvecklingen handlar idag om **digitalisering** – att använda nya digitala tekniker, system och lösningar för att verksamheten ska bli mer modern, effektiv och flexibel. Anledningarna är flera, kraven från medborgare och näringsliv ökar och teknikutvecklingen ger helt nya möjligheter till verksamhetsutveckling. Samtidigt blir juridiken kring informationshantering alltmer komplex, och säkerhetsfrågorna ökar i aktualitet. Digitaliseringen av det offentliga Sverige går nu också i allt större utsträckning mot digitala ekosystem där myndigheter skapar gemensamma lösningar. För att lyckas krävs samverkan om gemensamma arbetssätt, tekniska lösningar och komponenter. Under ledning av Myndigheten för digital förvaltning (DIGG) och frivilliga samverkansorgan som eSam formas ett antal gemensamma byggblock och tjänster som ska tas i drift kommande år. Naturvårdsverket behöver vara med i det arbetet och även utveckla egna gemensamma byggblock, det vill säga del av it-system som kan återanvändas och som passar ihop med andra aktörers it-system. På det sättet kan vi arbeta proaktivt och utveckla byggblock i god tid innan det akuta behovet uppstår vilket kortar ledtiderna för utveckling av nya systemstöd som verksamheten behöver.

För att säkerställa att vi uppfyller de krav och förväntningar som ställs på oss har vi tagit fram en digitaliseringsstrategi som sträcker sig fram till 2025. De kommande åren finns behov av att anställa fler experter inom digitalisering. Vi har under 2022 anställt verksamhetsarkitekter och behöver fortsätta det arbetet. Vi behöver experter inom juridik, informationssäkerhet, GDPR och it för att säkerställa att vi hanterar och arbetar rättssäkert vid utveckling och förvaltning av våra systemstöd, samt inom öppna data och datadriven innovation för att möta kraven på

tillgängliggörande av information. Möjligheten att utveckla skalbara byggblock för en ändamålsenlig och hållbar arkitektur ger på sikt lägre kostnader.

Sist men inte minst behöver arbetet med **informations- och it-säkerhet** stärkas. I oktober 2022 drabbades Naturvårdsverket av ett dataintrång. Myndighetens hantering av dataintrånget har utvärderats i syfte att dra lärdomar som ytterligare kan stärka vår motståndskraft. Framöver ser vi behov av förmågehöjande åtgärder inom it-och informationssäkerhet och föreslår mot denna bakgrund en förstärkning om 10 mnkr per år för att öka förmågan inom verksamhetsutveckling.

Nya och utökade uppgifter inom klimatområdet

Naturvårdsverket föreslår en förstärkning av verksamheten inom klimatområdet för att kunna möta de krav som följer av EU:s beslut om Fit For 55 samt förväntningar från regeringen på såväl analyskapacitet som deltagande i fortsatt förhandlingsarbete inom FN. Beloppet ska finansiera fortsatt och utökat stöd till regeringen med klimatanalyser, hantering av nya uppgifter inom utsläppshandelssystemet (ETS) samt utökat stöd till andra aktörer för en hållbar finansmarknad.

(tkr)	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
Fortsatt stöd till effektbedömningar och klimatanalyser för ökad effektivitet	15 000	15 000	15 000
Nya uppgifter till följd av nytt ETS-direktiv mm	5 000	5 000	5 000
Stöd till andra myndigheter, finansmarknaden	3 000	3 000	3 000
Summa förstärkning	23 000	23 000	23 000

I myndighetens instruktion gavs under 2022 ett förtydligat och utökat uppdrag att **analysera klimateffekter** och bidra med underlag till kommande **klimatredovisningar** och **klimatpolitiska handlingsplaner**. Det tillkommer dessutom nya områden, inte minst behov av effektivisering av styrmedel och stöd samt utveckling av analysmetoder och statistik för konsumtionens klimatpåverkan inklusive exportens klimatnytta.

Naturvårdsverkets roll i klimatarbetet ökar både nationellt, inom EU och internationellt. Det kommer att krävas ytterligare analyser av de nu beslutade ändringarna av exempelvis förordningen om markanvändning och skogsbruk, LULUCF, Ansvarsfördelningsförordningen ESR och utsläppshandelsdirektivet ETS inom EU. Dessutom kan nya analyser kopplat till kommande förslag för EU:s klimatmål till 2040 tillkomma.

EU-kommissionens förslag som rör **ETS** kommer medföra nya förvaltningsuppgifter för myndigheten, givet att ansvaret hamnar på Naturvårdsverket. Bland annat inkluderas sjöfarten i det befintliga utsläppshandelssystemet och det införs ett helt nytt utsläppshandelssystem för vägtransporter och byggnader.

Likaså diskuteras nya arbetsuppgifter kopplat till införande av så kallade "klimattullar" (CBAM, Carbon Border Adjustment Mechanism). Det exakta

resursbehovet kan fastställas först när Naturvårdsverkets roll i förvaltningen av dessa styrmedel har fastställts.

Allt fler myndigheter inom finansområdet har fått uppdrag som ska bidra till klimatomställningen, vilket ställer krav på ökad kapacitet hos Naturvårdsverket att stötta med kompetens och analyser. Vi har också fått i uppdrag att samordna arbetet med att det **finansiella systemet** ska bidra till en hållbar utveckling. Vi ser framför oss att myndighetens arbete med detta kommer att fortsätta öka under den kommande budgetperioden, för att sedan kunna trappas ned i takt med att kapaciteten ökar hos andra aktörer.

Ökad långsiktighet i finansieringen av myndighetens arbete med fastighetsförvaltning

Naturvårdsverket föreslår en förstärkning för att säkerställa en långsiktig finansiering av myndighetens eget arbete med fastighetsförvaltning.

I Naturvårdsverkets uppdrag ingår att för statens räkning förvalta fastigheter för naturvårdsändamål. Den största delen av dessa fastigheter är mark men sammantaget äger staten genom Naturvårdsverket också omkring 1 800 byggnader och anläggningar på våra fastigheter i skyddade områden, t.ex. naturum, broar och parkeringar.

Underhåll och upprätthållande av **säkerhet** och **tillgänglighet** för besökare i skyddade naturområden kräver insatser, vilket kräver personalresurser på Naturvårdsverket. Med god nationell samordning och vägledning kan vi till exempel förbättra den regionala förvaltningen med upphandlingar och entreprenader för underhåll i skyddade områden. Vi ser också ett allt större behov av att arbeta med **klimatanpassningsåtgärder** och **miljöanpassa** våra byggnader och anläggningar så att staten kan vara en föregångare som fastighetsförvaltare. Mot bakgrund av detta ser vi att det finns skäl att föreslå en förstärkning om 5 mnkr 2024, 8 mnkr 2025 och 10 mnkr 2026.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN ANSLAGSÖKNING

Tillförs inte tillräckliga medel till förvaltningsanslaget kommer ett antal av följande punkter förverkligas under de kommande åren:

- Det blir svårt att fullfölja arbetet med att genomföra EU-lagstiftningen, vilket kan få till följd att EU-kommissionen inleder överträdelseärende mot Sverige. Exempel är förberedelser och genomförande av reformen och utökningen av EU:s befintliga utsläpphandelssystem samt införandet av den nya utsläppshandeln för transporter och byggnader och klimattullarna (CBAM) där Naturvårdsverket kan få centrala uppgifter.
- Naturvårdsverket kommer inte att kunna bidra i önskad utsträckning till att utveckla ett system med effektiva miljöprovningar. Även stödet, exempelvis i tekniska frågor, till tillsynsmyndigheterna såväl som andra myndigheter kommer att påverkas negativt.
- Förvaltningsuppgifter kopplat till engångsplastdirektivets genomförande samt avfallsdirektivets minimikrav för producentansvar och nya nationella

producentansvarsförordningar kommer inte att kunna genomföras vilket medför att reformen avstannar eller helt går i stå. Det innebär i sin tur att vi inte når önskad miljöeffekt av beslutad lagstiftning samt ger risk för EU-sanktioner.

- Den nya förpackningsförordningen innebär ett systemskifte i hur och av vem förpackningar samlas in och hur insamling och behandling finansieras. Om Naturvårdsverket inte får resurser att hantera vår roll i det nya systemet på ett tillfredställande sätt riskerar vi ett stort antal så kallade friåkare, snedvriden konkurrens och minskat förtroende för systemet.
- I rollen som ny beredskapsmyndighet kommer det ta längre tid att nå upp till kraven i beredskapsförordningen, ambitionsnivån i beredskapsarbetet kommer att vara låg och vi kommer inte kunna samverka med andra myndigheter i den utsträckning som förväntas.
- Naturvårdsverket kommer tvingas prioritera ned eller helt upphöra med samordningen av arbetet med att det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling. Det kan handla om möjligheten att bidra till en effektiv klimatomställning genom analyser av klimateffekter, till exempel exportens klimatnytta, eller att löpande samordna arbetet med att det finansiella systemet ska bidra till en hållbar utveckling.
- Minskad möjlighet att agera proaktivt, genom att bland annat ta fram förslag på nationella styrmedel, i det komplexa området med hållbar resursanvändning och förebyggande avfallshantering.
- Naturvårdsverket förlorar fart i digitaliseringsarbetet och riskerar att fastna i äldre it-stöd med höga drift- och underhållskostnader.
- Det tar längre tid att åtgärda brister i informations- och it-säkerhet.
- Med det stora fastighetsinnehavet för naturvårdsändamål och allt fler anläggningar för besökare klarar Naturvårdsverket inte att upprätthålla en effektiv och ändamålsenlig fastighetsförvaltning.
- Naturvårdsverket får stora svårigheter att förverkliga den nationella tillsynsstrategin, ta det utpekade samordningsansvaret för regeringsuppdraget om en effektiv tillsyn i hela landet och möjligheten att ge ett planerat utökat stöd till tillsynsmyndigheterna minimeras.
- Naturvårdsverket måste prioritera ned arbetet med att skapa effektiva användarvänliga tjänster som förenklar bland annat företagets rapportering.
- Arbetet som kunskapsnod och drivande part i arbetet med att minska den negativa miljöpåverkan av plast avstannar.

FINANSIELLA VILLKOR

För anslagspost 1 uppgår anslagskrediten för 2023 till 18,6 mnkr och ett anslagssparande till 3 procent, båda i enlighet med anslagsförordningen (2011:223). Vi utgår från motsvarande nivåer åren 2024–2026 och föreslår att anslagskrediten fastställs till 3 procent av förvaltningsanslaget.

3.1.2 Anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m.

Naturvårdsverket föreslår att anslagspost 1 inom anslaget 1:2 Miljöövervakning m.m. tilldelas 297 mnkr 2024, 308 mnkr 2025 och 323 mnkr 2026 samt ansluter sig till regeringens bedömning vad gäller nivån på anslagspost 4, 6 och 9. Av beloppet som är inrapporterat i Hermes för åren 2024–2026 ingår hälften av länsstyrelsernas dispositionsrätt (10 mnkr) i Naturvårdsverkets fördelning. Dessa medel redovisas i tabellen nedanför men vi stödjer fortsatt att länsstyrelserna ska ha dispositionsrätt för att hantera den regionala miljöövervakningen.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2023	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
ap. 1 Miljöövervakning	219 014	219 014	214 014	214 014
Länsstyrelsernas dispositionsrätt för regional miljöövervakning		10 000	10 000	10 000
<i>Förstärkning (grundfinansiering)</i>		<i>29 000</i>	<i>43 000</i>	<i>52 000</i>
<i>Förstärkning (satsningar)</i>		<i>39 000</i>	<i>41 000</i>	<i>47 000</i>
<i>Summa yrkande ap 1, avrundat</i>		<i>297 000</i>	<i>308 000</i>	<i>323 000</i>
ap. 9 Kansli Delegationen cirkulär ekonomi	5 000	5 000	5 000	5 000
ap. 4 Klimatpolitiska handlingsplanen	8 000	-	-	-
ap. 6 Bidrag till ideella miljöorganisationer	20 000	20 000	20 000	20 000
Summa yrkande, avrundat	252 014	322 000	333 000	348 000

SKÅLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Anslagspost 1

Miljöövervakning är grunden för ett effektivt miljöarbete. Den behövs för att beskriva **miljötilståndet**, bedöma **hotbilder** för både natur och människor, som **underlag** till åtgärder, och för att kunna **följa upp** vidtagna åtgärder. Anslaget 1:2 genererar därmed mycket av den kunskap om miljön, kunskap som krävs av allmänheten, beslutsfattare, internationella organ med flera. Anslaget finansierar stora delar av Sveriges **rapporteringar** till EU och FN, vilka inkluderar rapporteringar om miljötilståndet men även andra områden som till exempel klimat och avfall. Rapporteringskraven ökar i både komplexitet och omfattning, vilket ökar behovet av kvalitetssäkrade underlag och it-system för att hantera och tillgängliggöra data. För att Sverige ska kunna leva upp till de många internationella åtagandena och upprätthålla några av världens längsta tidsserier behövs både förstärkning och stabilitet. Krav och förväntningar ökar inom alla områden, och ökar gör även kostnaderna för internationella rapporteringar, hanteringen av miljödata och it-stöd. De senaste åren har myndigheten prioriterat att genomföra regeringens satsningar och upprätthålla tidsserier, andelen av anslaget som går till miljömålsuppföljning har därmed minskat och kvaliteten på vissa internationella rapporteringar har försämrats.

	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
1. Upprätthållande av grundfinansiering	29 000	43 000	52 000
2. Förslag på tillfälliga och permanenta satsningar:			
Övervakning av mikroplaster (tillfällig)	4 000	4 000	
Utveckling av ett nytt system stöd för företagens miljörapportering (tillfällig)	12 000	12 000	12 000
Miljöövervakning genetisk mångfald (permanent)	13 000	15 000	15 000
Miljöövervakning av pollinatörer (permanent)	10 000	10 000	20 000
Summa förstärkning	68 000	84 000	99 000

Upprätthållande av grundfinansiering

Den svenska miljöövervakningen utförs genom ett omfattande nätverk av undersökningar, mätstationer och observationer av luft, vatten, mark och naturen (s.k. stomnät). Det är viktigt med en stabil och långsiktigt hållbar grundfinansiering av verksamheten för att **upprätthålla systemet** och **utveckla** det för att tillgodose nya behov, till exempel rörande hälsorelaterad miljöövervakning och genom screeningundersökningar av farliga ämnen så som PFAS. Finansiering behövs också för att möta kostnadsökningar hos utförare, administrativ samordning och förbättrad digitalisering.

Arbetet är ofta personalintensivt såväl beträffande expertis som fältdatainsamling, vilket skapar många arbetstillfällen. Det kräver också olika typer av tekniska analyser, exempelvis kemiska analyser av luft eller i vattenmiljö. Det behövs ett tillskott om 29 mnkr 2024, 43 mnkr 2025 och 52 mnkr 2026 för att täcka den grundfinansiering som behövs för att upprätthålla miljöövervakningen och genomföra rapporteringar i enlighet med internationella åtaganden och EU-krav.

För att inte bryta tidsserier prioriteras just nu vidmakthållande av primärdatafångst. Förstärkning av grundfinansieringen skulle säkerställa dessa tidsserier under längre tid samt möjliggöra analys av insamlade data, utvecklingsarbete och teknologisk modernisering och rationalisering.

De senaste åren har it-kostnaderna ökat och behovet av fortsatt utveckling av nya **digitala lösningar** är stort, bland annat inom avfallsområdet, för att kunna möta befintliga och kommande **rapporteringskrav** inom EU och internationellt, och samtidigt förenkla för företag och myndigheter. Som exempel kan nämnas rapporteringar kopplat till farliga utsläpp och anläggningsuppgifter. Utvecklingen av EU-rätten kopplat till cirkulär ekonomi innebär att rapporteringskrav avseende avfallsstatistik kommer att öka framöver, både avseende mängden data och dess kvalitet. Avfallsstatistiken är ett viktigt verktyg för nationell och internationell styrmedelsutveckling, och för att rätt styrmedel ska sättas in behöver statistiken hålla hög kvalitet. Detta är också viktigt för att uppföljningen av de avfallsrelaterade nationella etappmålen ska vara meningsfull.

Utökad grundfinansiering behövs också för att säkerställa insamling av humanprover inom den **hälsorelaterade miljöövervakningen**, vilken är en förutsättning för upprätthållandet av ett nationellt humant biomonitoreringsprogram och för att kunna följa exponeringen av miljögifter. Stora delar av insamlingen utförs i samproduktion med Livsmedelsverket och vi stödjer därmed Livsmedelsverkets budgetäskande inom denna verksamhet (Anslag 1:14 Livsmedelsverket (Ramanslag), anslagspost 1).

Permanent och tillfälliga satsningar

Det pågår omfattande initiativ för att förbättra kunskapsläget avseende spridning, förekomst och möjliga risker med **mikroplaster**. Krav på övervakning föreslås nu i ett flertal nya rättsakter från EU-kommissionen. Det behövs en särskild satsning 2024–2025 om 4 mnkr per år för att undersöka och utreda hur Sverige ska kunna möta kommande krav på övervakning av mikroplast.

Utöver de många internationella åtagandena ställs allt fler krav på utökad insamling och **rapportering av miljödata**. Länsstyrelser, kommuner och Naturvårdsverket behöver de uppgifter som lämnas i verksamhetsutövarnas miljörapporter för att fullgöra olika författningsreglerade uppgifter. Det nuvarande inrapporteringsystemet Svenska miljörapporteringsportalen (SMP) har passerat sin tekniska livslängd och klarar inte längre kraven för tillgänglighet och informationssäkerhet. Mot bakgrund av detta har länsstyrelserna bedömt att SMP behöver avvecklas till våren 2025. Ett sammanhållet system är en förutsättning för att Naturvårdsverket och tillsynsmyndigheterna ska kunna ta sitt författningsreglerade ansvar för bland annat tillsyn och miljörapportering. Utan ett sammanhållet system skulle också verksamhetsutövare behöva lämna in samma uppgifter flera gånger.

Den myndighetsgemensamma **digitala infrastrukturen** för insamling av företagens rapporteringar på miljöområdet behöver därför utvecklas. Naturvårdsverket har tillsammans med länsstyrelserna för avsikt att gemensamt påbörja ett långsiktigt utvecklingsarbete med sikte på att i första hand ersätta SMP med ett nytt systemstöd som ska klara de utökade kraven. Syftet är att underlätta rapporteringen för företagen, åstadkomma en effektivare prövning, tillsyn och uppföljning, samt även fortsättningsvis klara kraven på insamling, internationell rapportering och tillgängliggörande av miljödata. Befintligt systemstöd har inte förutsättningar att klara de kommande krav som har lagts fram för förhandling inom EU avseende industriutsläppsdirektivet, industriutsläppsportalsförordningen, avloppsdirektivet, ramdirektivet för vatten, prioämnesdirektivet samt grundvattendirektivet.

Vi föreslår att Naturvårdsverket och länsstyrelserna tillsammans med övriga berörda ges i uppdrag att utveckla en ny lösning som ersätter nuvarande SMP från och med 2025. Lösningen ska följa juridiska, informations- och it-säkerhetsmässiga krav och vara mer kostnadseffektiv. För att genomföra Naturvårdsverkets del av regeringsuppdraget och säkerställa vårt behov av tillgång till information samt en rättssäker avveckling av nuvarande system föreslår vi att

12 mnkr tillförs anslaget under perioden 2024–2026. Vi understryker även betydelsen att länsstyrelserna får tillräckliga medel för detta arbete.

Inom miljömålsystemet har regeringen fastställt att ett långsiktigt program för miljöövervakning av genetisk inomartsvariation ska tas fram. Genetisk variation inom och mellan arter och populationer är centralt för arters överlevnad, motståndskraft och tålighet mot påverkan som exempelvis från klimatförändringar. Enligt miljö kvalitetsmålet Ett rikt växt- och djurliv ska tillräcklig genetisk variation bibehållas inom och mellan populationer och i det nya globala ramverket för CBD finns mål och indikatorer för länders arbete med **genetisk mångfald**. Data behövs också för rapportering enligt art- och habitatdirektivet.

Naturvårdsverket har påbörjat arbetet med att ta fram ett långsiktigt övervakningsprogram som kan svara på dessa behov. En översikt av pågående övervakning har sammanställts och en studie över prioriterade arter att övervaka i Sverige har gjorts. Pilotprojekt för däggdjur, fåglar, groddjur och fjärilar har genomförts för att fastställa tillvägagångssätt och metoder för den långsiktiga övervakningen av arterna har tagits fram. Finansiering behövs för det långsiktiga övervakningsprogrammet baserat på dessa pilotstudier och uppskattas till 13 mnkr 2024 och 15 mnkr fortsättningsvis.

Färre blomrika miljöer, ökad användning av växtskyddsmedel och klimatförändringar är några av hoten mot de vilda **pollinatörerna**, och studier har visat att pollinerande insekter har minskat både i antal och i antal arter globalt och i Sverige. Regeringens satsning 2020–2022 möjliggjorde att Naturvårdsverket kunde ta fram en plan på hur övervakning av pollinatörer kan genomföras i Sverige. Genomförande av planen skulle innebära att vi följer påverkan av de allvarliga hoten och svara upp mot förväntningarna i EU:s uppdaterade pollinatörsinitiativ om en start för operativ övervakning av medlemsländerna från och med 2026. En permanent förstärkning av anslaget föreslås där kostnader uppskattas till 10 mnkr under en två års uppstartsfas och sen fortsätter på 20 mnkr från och med 2026.

Anslagspost 9

Naturvårdsverket har inordnat Delegationen för cirkulär ekonomi hos myndigheten (M2021/02096) och behöver tilldelas fortsatt dispositionsrätt till anslagsposten 2. Vi ansluter oss till regeringens förslag om 5 mnkr per år.

Anslagspost 4

Anslagsposten avslutas som planerat.

Anslagspost 6

När det gäller anslagsposten 6 noteras att det inte finns någon författning som reglerar hanteringen av **organisationsbidraget**. Det som får anses reglera detta är i stället myndighetens regleringsbrev, som beslutas årligen. Av villkoren följer att bidrag lämnas till en ideell miljöorganisation, att myndigheten beslutar om fördelningen av medlen samt att bidrag ges som organisationsbidrag. Eftersom det inte finns någon närmare definition av vad som ska förstås med begreppet ideell miljöorganisation i nu aktuell mening får myndigheten göra en egen bedömning. På

senare tid har antalet ansökningar ökat likaså bredden bland sökande samt totalt sökt belopp. För att säkerställa att myndighetens hantering av bidragsansökningar kan ske med ledning av riksdagens och regeringens intentioner för bidragen föreslås att grunderna för fördelningen av bidragen till ideella organisationer regleras i en förordning. Här kan en jämförelse göras med andra bidrag till ideella organisationer, förordning (2021:12) om vissa bidrag ur viltvårdsfonden och förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftslivsorganisationer.

Länsstyrelsernas dispositionsrätt

År 2022 fick länsstyrelserna dispositionsrätt till medel inom anslaget, vilket Naturvårdsverket fortsatt stödjer. Det finns dock ett betydande samordningsbehov inom miljöövervakningen för att säkerställa data, kvalitet och ett effektivt nyttjande av anslaget. Naturvårdsverket framhåller betydelsen av att medlen används till de regionala miljöövervakningsprogrammen, och att fördelningen sker utifrån nationella prioriteringar och bedömningar.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN ANSLAGSÖKNING

Tillförs inte tillräckliga medel behöver systemet ses över och ambitionsnivån sänkas. Inom flera områden skulle de internationella rapporteringar som Naturvårdsverket ansvarar för minska i kvalitet vilket förmodligen leder till ytterligare kritik och överträdelseärenden från EU-kommissionen.

Miljömålsarbetet, både det uppföljande och det utvecklande åtgärdsarbetet, har redan begränsats och skulle behöva läggas ner helt. Viss övervakning inom programområdena skulle riskera att läggas ned så att den övervakning som är kvar inte urholkas i fråga om kvalitet och representativitet. Möjligheterna att identifiera nya hot försämras liksom användningen av, och allmänhetens tillgång till, miljöinformation. Detta riskerar i förlängningen leda till att samhället fattar beslut på bristfälliga kunskapsunderlag.

Utan en anslagsökning kommer ett antal av följande punkter förverkligas under de kommande tre åren:

- Utan ersättningssystem för SMP kommer inte Naturvårdsverket att ha tillgång till den information som myndigheten behöver för att fullgöra sina skyldigheter vad gäller europeisk och internationell rapportering, jämför bland annat 4 § 4 förordningen (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket. Möjligheterna för myndigheten att ta det författningsreglerade ansvaret kring statistikproduktion och miljömålsuppföljning påverkas därmed. Även andra myndigheter som idag har tillgång till SMP kan påverkas, såsom Havs- och vattenmyndigheten, SCB och SGU. Dessutom kommer verksamhetsutövarna att behöva rapportera utsläpp, avfall med mera på flera olika sätt, till olika myndigheter och i olika format.
- Sverige kommer inte att bidra med granskare till den årliga FN-granskningen av utsläppsdata, och uppfyller därmed inte sitt åtagande enligt Kyotoprotokollet.

- Sveriges klimatstatistik kommer att minska i kvalitet. Båda FN- och EU-systemen ställer krav på ständiga förbättringar. Det finns även ett nationellt behov av pålitlig transparent redovisad statistik enligt Sveriges klimatlag.
- Sveriges fågelövervakning kommer att försämrats och vissa läns fågelövervakning skulle behöva läggas ned.
- Utvärderingar av rapportering enligt art- och habitatdirektivet visar på allvarliga brister som inte kommer kunna åtgärdas.
- Sveriges förmåga att uppfylla andra naturvårdsåtaganden inom EU, till exempel EU:s pollinatörsinitiativ för miljöövervakning, samt svenska utfästelser för efterlevnad av EU:s biodiversitetsstrategi försämrats.
- Screening, undersökningar och studier inom hälsorelaterad miljöövervakning minskar i omfattning och kvalitet. Detta leder till minskad kunskap om såväl kända som okända kemikaliers och andra miljöföroreningars förekomst och påverkan på människors hälsa.
- Sverige lever inte upp till EU-rättsliga krav inom avfallsrapportering. Avfallsstatistiken blir mindre tillförlitlig och användbar för uppföljning av etappmålen, regeringsuppdrag och som underlag för användare inklusive allmänheten. Bristande efterlevnad kan även i förlängningen leda till överträdelseärenden med risk för böter.
- Utvecklingen av nya digitala system försvåras då drift av befintliga system, licenser och hantering av akuta fel måste prioriteras. Rapportering av uppgifter från företag blir mer kostsamt och tidskrävande för båda parter. Allmänhetens tillgång till pålitliga miljödata riskeras.
- Mätstationer inom luftarbetet riskerar att stängas och övervakningsfrekvensen minskas, med sämre kontroll över luftkvaliteten i Sverige som följd.

FINANSIELLA VILLKOR

Bemyndigandet för anslagspost 1 uppgår för 2023 till 70 mnkr. Naturvårdsverket föreslår en motsvarande nivå 2024–2026. Administration och verksamhet effektiviseras väsentligt av möjligheten till fleråriga avtal och överenskommelser.

3.1.3 Anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur

Naturvårdsverket föreslår att anslagspost 2 inom anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur tilldelas 1 965 mnkr 2024, 2 111 mnkr 2025 och 2 199 mnkr 2026.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2023	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
ap. 2 Kostnader för skötsel av skyddade områden, artbevarande, friluftsliv m.m.	1 050 035	969 035	869 035	869 035
<i>Förstärkning</i>		<i>995 965</i>	<i>1 241 965</i>	<i>1 329 965</i>
Summa yrkande, avrundat		1 965 000	2 111 000	2 199 000

SKÅLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Anslaget finansierar en mycket stor bredd av insatser som genomförs i hela landet, inte minst på landsbygden. Åtgärderna har en avgörande betydelse för Sveriges möjligheter att **bevara** de naturvärden och **tillgängliggöra** de upplevelsevärden som finns i våra skyddade områden. Åtgärderna har omfattande sociala och ekonomiska effekter genom att de **skapar sysselsättning**, främjar hälsa och välbefinnande samt har betydelse för den regionala utvecklingen. Sammantaget bidrar anslaget till att Sverige kan uppfylla EU-direktiv och målen i EU:s strategi för biologisk mångfald 2030, samt är ett viktigt bidrag i arbetet med Agenda 2030.

År 2019 nära på halverades anslaget. Neddragningen fick långtgående konsekvenser för verksamheten där både skötsel och underhåll minskade och viktiga insatser för friluftsliv och biologisk mångfald uteblev. Det visade på vikten av ett långsiktigt och stabilt anslag för möjligheterna att sköta värdefull och skyddad natur i landet. I regeringens budgetproposition 2023 aviseras en neddragning under perioden 2024–2026 som innebär en halvering av anslaget jämfört med 2022 års nivå.

Naturvårdsverket har genomfört ett fördjupat analysarbete av anslaget 1:3. Yrkandet för budgetperioden 2024–2026 består av två delar med inbördes prioriteringsordning:

1. Tillskott för att upprätthålla grundfinansiering av verksamheten
2. Särskilda satsningar

(tkr)	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
1. Upprätthållande av grundfinansiering: åtgärder för värdefull natur	430 965	530 965	530 965
2. Särskilda satsningar:			
Nationalparker som besöksmål	35 000	35 000	40 000
Blomrika marker i skyddade områden	46 000	81 000	131 000
Ersättning till lantbrukare och markförvaltare för restaurering och vissa skötselåtgärder i ängs- och betesmarker	120 000	120 000	120 000
Hotade arter	51 000	57 000	55 000
Våtmarker för klimat och biologisk mångfald (förstärkning till permanent satsning)	185 000	255 000	280 000
Friluftsliv i hela landet	28 000	50 000	55 000
Regionaliserad viltförvaltning	30 000	38 000	38 000
Fastighetsförvaltning och energieffektivisering	45 000	50 000	55 000
Kunskapsuppbyggnad och naturinformation	25 000	25 000	25 000
Summa behov av finansiering	995 965	1 241 965	1 329 965

Grundfinansiering av åtgärder för värdefull natur

Fler arter än någonsin i mänsklighetens historia är på väg att försvinna för alltid, och ekosystem förändras i snabb takt som en följd av vårt sätt att leva. Läget för den biologiska mångfalden är allvarligt, även i Sverige, vilket bekräftats i uppföljningen av miljömålen och den fördjupade utvärderingen (FU23). Behoven av att bromsa den negativa utvecklingen för biologisk mångfald till följd av exploatering, ändrad markanvändning och brist på skötsel samt effekterna av invasiva främmande arter är därför betydande och fler åtgärder behövs för att utvecklingen ska kunna vändas.

2023 är anslaget nästan nere i samma nivåer som 2019, en nivå som myndigheten redan i tidigare budgetunderlag beskrivit som kraftigt underfinansierad med hänsyn till syftet med anslaget och den verksamhet som ska bedrivas. Eftersom antalet skyddade områden kontinuerligt ökar behöver anslaget dessutom öka i motsvarande takt för att de skyddade markerna ska kunna skötas och tillgängliggöras.

Naturvårdsverket bedömer att det krävs en långsiktig grundfinansiering för att kunna upprätthålla syftet med anslaget i form av att **förvalta skyddade områden** och **tillgängliggöra naturen** för medborgarna. Anslaget finansierar idag en rad olika verksamheter, såsom skötsel av och åtgärder för skyddade områden, hotade arter och naturtyper inklusive hotade vilda pollinatörer, bekämpning av invasiva främmande arter, friluftsliv och fjällsäkerhet, statliga leder och andra vandringsleder, terrängkörningsplaner, förvaltning av och investering i byggnader och anläggningar, kunskapsstöd för grön infrastruktur och ekosystemtjänster, inventering och biogeografisk uppföljning, arbete med rovdjur och annat vilt samt insatser som gynnar kulturarvet, världsarv och biosfärområden.

Som en del i arbetet med åtgärder för värdefull natur vill vi också utveckla och etablera en verksamhet som tar fram förslag på nationellt prioriterade projekt vars finansiering kan sökas från LIFE eller andra EU-fonder. I Finland arbetar man på detta sätt och vi skulle vilja ta efter den modellen för att stärka förmågan att öka volymen naturvårdsprojekt som har EU-finansiering som grund.

Vi ser allt som allt stora **behov av skötsel** inom skyddad natur, samt **underhåll** av vandringsleder och statligt ägda byggnader och anläggningar. För att Naturvårdsverket och andra berörda aktörer på ett rimligt sätt ska kunna fullgöra uppdraget i enlighet med **författningskrav**, **förväntningarna** från allmänheten samt **nationella åtaganden** enligt art- och habitatdirektivet och målen i EU:s strategi för biologisk mångfald 2030, krävs en stabil och långsiktig grundfinansiering av anslaget för åtgärder i värdefull natur i den storleksordning som föreslås. Anslaget ger i allt större grad **sysselsättning i hela landet**, ofta på landsbygden, när t ex entreprenörer upphandlas för åtgärdsarbetet. Vår senaste sammanställning för 2021 visade till exempel att anslaget detta år sysselsatte drygt 2 000 personer.

Förslag på satsningar utöver grundfinansieringen

När grundfinansieringen av åtgärder för värdefull natur säkerställts kan det göras satsningar som syftar till att lyfta naturvårdsarbetet och arbetet med arter och naturtyper ytterligare, liksom ge möjlighet till ökad kunskap om tillståndet i naturen och ett ökat och hållbart friluftsliv. Naturvårdsverket föreslår följande sådana satsningar under kommande budgetperiod:

Nationalparker som besöksmål

I Sverige finns 30 nationalparker som behöver förvaltas och skötas för biologisk mångfald, kulturmiljövärden och friluftsliv, och ytterligare nationalparker är under bildande. Nationalparkerna är viktiga **besöksmål** och ska fungera som flaggskepp för det svenska naturskyddet och som motorer för tillväxt i de områden där de etablerats. Antalet besökare i nationalparkerna har ökat kraftigt under de senaste åren och den senaste statistiken visade att de 30 nationalparkerna under 2022 hade nära 3 miljoner besök. Forskningsresultat visar att dessa besökare också är viktiga för det lokala näringslivet med intäkter till **turistnäringen**. Studier från Finland visar att investerade belopp i nationalparker ger tiofald tillbaka till den lokala ekonomin.

För att öka nationalparkernas attraktivitet samt erbjuda högre kvalitet på besökarnas upplevelser föreslår Naturvårdsverket att en särskild satsning görs. I satsningen ingår att **rusta upp anläggningar** och entréer i anslutning till flera av parkerna liksom att förbättra infrastrukturen för besökare. Det är kostnadskrävande att hålla anläggningarna i skick. Satsningen innefattar också att hålla en högre bemanning under högsäsong, vilket är något som krävs för att bibehålla hållbara och säkra besök från en allt större mängd besökare. Vidare omfattar satsningen en utvecklad **samverkan med lokala aktörer** i anslutning till nationalparkerna för att tillsammans med dessa arbeta proaktivt med hållbarhet, förbättrade besöksupplevelser och naturturism.

Under perioden kommer nationalparkerna Bästeträsk och Nämndö invigas och det pågår byggnationer av entréer i flera nationalparker. Genom satsningen förväntas antalet besökare från nya målgrupper, även internationella besök, öka liksom antalet besökare till parker som idag nås av relativt få.

Satsningen omfattar 35 mnkr 2024, 35 mnkr 2025 och 40 mnkr 2026.

Blomrika marker i skyddade områden samt ersättning till lantbrukare och andra markförvaltare för restaurering och vissa skötselåtgärder i ängs- och betesmarker

Gräsmarkerna är den naturtyp som har sämst status i EU:s senaste art- och habitatrapportering, och närmare hälften av de hotade inhemska arterna är knutna till dessa marker. De svenska ängs- och betesmarkerna är därför en särskilt hotad landskapstyp med rika naturvärden och lång kulturhistorisk tradition som behöver tas omhand, stärkas och utvecklas. Markerna har stora behov av skötsel och restaurering för att bevaras och för att Sverige ska leva upp till **EU-åtaganden om biologisk mångfald**. Gräsmarkerna är också viktiga för betesdjur, och en förutsättning för **lokala näringar** och för en **långsiktigt levande landsbygd**.

Medlen som omsätts i arbetet med att **restaurera och sköta gräsmarker** kommer till stor del markförvaltare och näringsliv direkt till del och skapar på så sätt sysselsättning på landsbygden samt öppna, attraktiva landskap som ger en rikare biologisk mångfald och som också inbjuder till rekreation.

För att kunna förbättra gräsmarkernas tillstånd både inom och utanför skyddade områden föreslår Naturvårdsverket två särskilda satsningar på denna landskapstyp. Beräkningarna om belopp utgår från de underlag som tagits fram inom arbetet med översyn av *Prioritized Action Framework* (Redovisning av uppdrag om revidering och komplettering av PAF, prioriterat åtgärdsprogram för Natura 2000 för 2021–2027, 2021-09-23), inom FU23 och/eller inom regeringsuppdraget om nationellt ersättningsystem till vissa ängs- och betesmarker. De föreslagna kostnaderna motsvarar därmed de faktiska behoven.

Satsningen på *blomrika marker inom skyddade områden* är angelägen också av det skäl att den tidigare möjligheten att söka medel för restaurering ur CAP inte längre finns. För att möjliggöra restaurering av ängar och betesmarker inom skyddade områden bedömer vi att det behövs 46 mnkr 2024, 81 mnkr 2025 och 131 mnkr 2026.

Ersättningsprogrammet till lantbrukare och andra markförvaltare för restaurering och vissa skötselåtgärder i ängs- och betesmarker omfattar restaurering och röjning av betesmarker och slåtterängar, hamling, naturvårdsbränning av ljunghed och gräsmark samt myrslätter. De medel som tillskjutits anslaget i samband med att ersättningar för dessa åtgärder har brutits ut från CAP är inte tillräckliga för att möta behoven. På grund av att ersättning för restaurering inte gått att söka under en övergångsperiod, finns även i nuläget ett uppdämt behov. Sammantaget behövs ett tillskott av 65 mnkr/år (utöver de från CAP redan utbrutna 15 mnkr/år) för dessa verksamheter. Beloppet inkluderar medel för administration samt it-stöd vid Naturvårdsverket och länsstyrelserna.

Inga medel alls har hittills tillförts för myrslätter inom ersättningsprogrammet. Vår bedömning är att 55 mnkr skulle behövas årligen för detta, för att samma areal som varit hävdad tidigare också ska kunna fortsätta hävdas men till en lägre ersättning. Myrslätter är viktig för att myrmarkerna på sikt annars växer igen, med negativ påverkan på flora och fauna. Vidare är slåttern en näring som genererar sysselsättning för åtskilliga lokala företagare i Norrland och det avslagna höet används ofta inom rennäringen.

Sammantaget föreslår vi att satsningen på ersättningsprogrammet bör vara 120 mnkr per år för åren 2024–2026 (utöver ordinarie tilldelning om 15 mnkr/år).

Hotade arter

Att stävja den **illegala handeln** med hotade arter är, liksom skydds-, stöd- och restaureringsåtgärder, viktiga delar i arbetet med att stoppa förlusten av biologisk mångfald. För att leva upp till Sveriges **EU- och internationella åtaganden** i konventionen om biologisk mångfald (CBD), EU:s art- och habitatdirektiv samt fågeldirektivet, EU:s biodiversitetsstrategi och konventionen om handel med hotade arter (CITES) behövs en utökad och bred satsning på **artbevarande** genom

arbete tillsammans med flera samhällsaktörer såsom sektorsmyndigheter, åklagare, branscher och ideella föreningar.

Genom att intensifiera arbetet med åtgärdsprogram för hotade arter (ÅGP) som också omfattar hotade **vilda pollinatörer** samt bekämpning av **invasiva främmande arter** (IAS) kan myndigheten arbeta för biologisk mångfald också utanför skyddade områden. Här finns etablerade arbetssätt, ofta baserad på markägares frivilliga insatser och med kopplingar till arbete med landskapsperspektivet och landsbygdsåtgärder inom CAP.

Arbetet mot illegal handel med hotade arter behöver bli effektivare, genom förstärkta insatser och bättre samverkan för att leva upp till EU:s reviderade handlingsplan mot illegal handel. Organiserad illegal handel med hotade arter utgör den fjärde största illegala marknadsomsättningen på världsbasis. En omfattande privathandel sker idag också av okunskap. Det finns därför ett stort behov av att sprida kunskap samt skapa verktyg och rutiner för att stärka myndigheternas insatser, så att illegal verksamhet upptäcks och åtgärdas.

Satsningen omfattar 51 mnkr 2024, 57 mnkr 2025 och 55 mnkr 2026.

Våtmarker för klimat och biologisk mångfald

Att anlägga våtmarker och återväta torvmarker genom naturbaserade lösningar kan ha stor betydelse för att **minska avgången av växthusgaser**, stärka den **biologiska mångfalden** samt minska **övergödningen**. Våtmarker stärker också landskapets skydd mot torka, översvämning och brand, vilket är viktigt ur ett **klimatanpassningsperspektiv**. Att binda kol i våtmarker kan vara av stor betydelse för att möta målsättningarna inom Sverige och EU att åstadkomma "negativa utsläpp" av växthusgaser då åtgärden kan öka nettoupptaget av dessa.

Regeringens pågående och permanenta våtmarkssatsning omfattar 200 mnkr per år. Naturvårdsverket välkomnar satsningen men bedömer gemensamt med Skogsstyrelsen att mer medel behövs för att öka takten i arbetet och möta miljöutmaningarna.

Våtmarkssatsningen omfattar flera delar och program, och vi föreslår därför en förstärkning till satsningen på **återvätning** och **restaurering** av våtmarker enligt följande:

Satsning (tkr)	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
LONA våtmark	100 000	110 000	120 000
Skyddade områden, ÅGP samt restaurering och anläggning av statligt ägda våtmarker	125 000	135 000	150 000
Skogsstyrelsen återvätning	160 000	210 000	210 000
<i>Avgår: Regeringens permanenta våtmarkssatsning</i>	<i>-200 000</i>	<i>-200 000</i>	<i>-200 000</i>
Summa förstärkning	185 000	255 000	280 000

Enligt beräkningar från Skogsstyrelsen skulle enbart medlen till deras återvättningsverksamhet kunna skapa en återvätning av sammanlagt 10–12 000 ha torvmark, med en sammanlagd, kostnadseffektiv, nettoreduktion av de årliga nettoutsläppen växthusgaser om ca 100 000 ton koldioxidekvivalenter. Möjligheten till utsläppsminskningar bedöms vara störst på de marker som Skogsstyrelsen kan ge bidrag till. Övriga verksamheter och program inom våtmarkssatsningen kan även de generera vissa utsläppsminskningar.

Friluftsliv i hela landet

Naturvårdsverket välkomnar en fortsatt satsning på **vandringsleder**. Friluftsliv ger förutsättningar för förbättrad hälsa, lärande om ekologiska samband och, när nya målgrupper nås, integration.

Det ökade intresset för att vara ute i naturen fortsätter (SCB, 2022)¹ och ny statistik från WHO² visar att stillasittande kostar Sverige 1,3 mdkr årligen. Det är därför viktigt att vi fortsätter utveckla friluftslivsarbetet och ökar förutsättningarna för alla att vistas i naturen. För att detta ska kunna göras utifrån bästa tillgängliga kunskap och på mest kostnadseffektivt möjliga sätt är det önskvärt att ett **kunskapscentrum** etableras, som har till syfte att öka kunskapen och forskningen inom friluftsliv.

Vi vill genom detta kunna ge mer och bättre vägledning för en mer hållbar markanvändning och genomföra strategiska insatser för att förbättra förutsättningarna och infrastrukturen för friluftslivet. Det kommer också kunna ge oss ett bättre och systematiserat underlag för uppföljning av de tio friluftspolitiska målen.

För att säkerställa tillgången till natur för friluftsliv behöver också ett arbete med att **kartlägga** friluftslivsområden utvecklas. Dessutom behöver vandringsleder och anläggningar **klimateanpassas** för att säkerställa säkerheten, något som också nämns i regeringsuppdraget om vandringsleder och fjälleder.

Satsning (tkr)	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
Kunskapsnod/kommunikation	3 000	10 000	10 000
Kartläggning/digitalisering	20 000	30 000	30 000
Klimateanpassning	5 000	10 000	15 000
Summa	28 000	50 000	55 000

Regionaliserad viltförvaltning

Viltfrågorna har de senaste åren vuxit i omfattning och kräver generellt allt större arbetsresurser av myndigheterna både regionalt och nationellt. Med utgångspunkt i den reviderade Strategin för svensk viltförvaltning vill Naturvårdsverket tillsammans med länsstyrelserna skapa bättre förutsättningar för en **regionaliserad**

¹ Kraftig ökning av vistelser i skog och mark under Covid-19-pandemin (scb.se)

² WHO highlights high cost of physical inactivity in first-ever global report

och **effektiv viltförvaltning** som utgår från kunskap om viltets ekologiska sammanhang.

Effekten förväntas vara minskade kostnader för de areella näringarna och minskade sociala konflikter om vilt. Även viltolyckor med bilar och tåg skulle kunna förebyggas. Utvecklade **it-lösningar** ger förutsättningar för effektiv samverkan mellan förvaltande myndigheter, samt möjliggör transparens och förutsägbarhet för medborgarna. Naturvårdsverket vill också betona vikten av att länsstyrelserna, som regionalt ansvariga myndigheter för viltförvaltningen, har tillräckliga resurser för att kunna genomföra sitt arbete.

Förvaltningsplanen för stora rovdjur beslutas under 2023 och åtgärderna under förvaltningsperioden behöver finansiering. Utifrån förvaltningsplanen vill Naturvårdsverket skapa **ökad kunskap** om förvaltningssystemet samt öka fokus på **konflikthantering** på både regional och nationell nivå. Det finns ett särskilt behov av en satsning i det södra förvaltningsområdet som följd av vargstammens förväntade spridning. Den långsiktiga effekten förväntas bli ökad förutsägbarhet för medborgarna, effektiv delaktighet för intressenter, färre domstolsprocesser för myndigheterna, samt minskad oro och rädsla för stora rovdjur hos den enskilde.

Genetisk förstärkning av vargstammen är avgörande för att säkra gynnsam bevarandestatus samtidigt som vargstammen ska kunna hållas på en nivå som möjliggör att de politiska målen kan nås. Finansiella och personella resurser på regional nivå för planering och genomförandet av **flytt av genetiskt viktiga vargindivider** har visat sig avgörande för ett lyckat genomförande. Detsamma gäller för möjligheten till god insyn i arbetet, samt kompensatoriska åtgärder till dem som berörs av de flyttade djuren. Den långsiktiga effekten av att snabbt kunna hantera en flytt av varg förväntas vara färre sociala konflikter och minskad oro hos medborgarna, samt ökat förtroende för förvaltande myndigheter.

En särskild satsning behövs för att utveckla den svenska **viltövervakningen**. Utvecklade inventeringssystem, DNA-baserade förvaltningsverktyg och digitalisering möjliggör kostnadseffektivisering, bättre precision och mer korrekta data som underlag i förvaltningen av såväl rovdjur som övrigt vilt som påverkar samhället. Den långsiktiga effekten förväntas bli bättre beslutsunderlag, ökad transparens och jämlikhet i systemet mellan myndigheter och gentemot allmänheten, samt bättre samverkan med grannländer. Utvecklingen ligger i linje med regeringens strategi om effektivisering genom digitalisering. Kostnaderna för att utveckla den nationella delen av viltförvaltningen beräknas uppgå till 30 mnkr 2024, 38 mnkr 2025 samt 38 mnkr 2026.

Energieffektivisering och klimatanpassning i fastighetsförvaltningen samt underhåll av statliga byggnadsminnen

I Naturvårdsverkets fastighetsförvaltande uppdrag ska vi arbeta systematiskt med att minska miljöpåverkan enligt förordningen (2009:907) om miljöledning i statliga myndigheter, och anpassa de byggnader och anläggningar vi underhåller eller förvaltar till effekterna av ett förändrat klimat enligt förordningen (2018:1428) om myndigheters klimatanpassningsarbete.

Naturvårdsverket tog under 2020 fram en miljöutredning och handlingsplan med åtgärder för att **förbättra byggnadernas energiklasser** till nivå C. Vid flera naturum krävs mera omfattande åtgärder såsom tilläggsisolering av vind, byte av värmesystem, nya luftslussar och installation av värmeåtervinning. Ökat fokus på **energibesparingar** inom staten på grund av energikrisen har ytterligare förstärkt behovet av åtgärder för att sänka energiförbrukningen. Kostnaderna för åtgärderna beräknas uppgå till 15 mnkr per år 2024–2026.

Utifrån framtagna klimat- och sårbarhetsanalyser bedömer vi att det är viktigt att **klimatsäkra** vårt innehav av byggnader och anläggningar så att det tål de nya förutsättningar som ett förändrat klimat innebär. Vissa investeringar behöver göras och underhållskostnaderna ökar på grund av klimatförändringarnas påverkan. Kostnaderna beräknas uppgå till 15 mnkr 2024, 20 mnkr 2025 och 25 mnkr 2026.

I Naturvårdsverkets förvaltningsuppdrag och kulturmiljöarbete ingår vidare mark och byggnadsförvaltning av sju **statliga byggnadsminnen**, som alla finns inom skyddade områden. Naturvårdsverket tog 2022 fram tre vårdprogram i enlighet med överenskommelsen myndigheten tecknat med Riksantikvarieämbetet. Vårdprogrammen synliggjorde ett stort befintligt **underhållsbehov** inom samtliga förvaltningsobjekt. Underhållsåtgärderna som krävs är stora och omfattar bland annat takrenoveringar, byte av timrade stommar och åtgärder för att minska fuktgenomträngningar. Åtgärderna beräknas uppgå till 15 mnkr per år under perioden 2024–2026.

Sammantaget omfattar alla delar av satsningen 45 mnkr 2024, 50 mnkr 2025 och 55 mnkr 2026.

Kunskapsuppbyggnad om biologisk mångfald och naturinformation

Vi föreslår en satsning på kunskapsuppbyggnad och naturinformation.

För att kunna möta **EU- och internationella krav** på rapporteringen av **tillståndet för arter och habitat** i Sverige behöver vi öka vår kunskap och analys av hot och status för arter och habitat. Det innefattar uppföljning av hur skydd och restaurering leder till ökad biologisk mångfald utifrån de globala målen, samt hur åtgärder och skydd påverkar utsläppet av klimatgaser.

Vid sidan av detta vill vi **förbättra tillgången till information** om natur och biologisk mångfald med fokus på användargrupper såsom markägare, friluftsutövare och jaktlag, såväl som aktörer inom samhällsbyggnadsprocessen och en intresserad allmänhet. Satsningen bedöms förbättra kvaliteten i och möjligheterna att enkelt kunna ta del av relevant information, vilket i sin tur underlättar för alla dem som behöver mer information nu när ansvaret för naturvården alltmer bygger på frivillighet och övergår till en bredare grupp samhällsaktörer.

I satsningen ingår utveckling och förvaltning av **Nationella marktäckedata** (NMD) som är ett välanvänt och viktigt geodataunderlag för analys, planering, grön infrastruktur, ekosystemtjänster, uppföljning, regional planering samt för olika typer av riskanalyser i samhället. NMD finns tillgängligt som öppna data och används i det dagliga arbetet av både privata och offentliga aktörer inklusive flera

nationella myndigheter inom olika sektorer. Naturvårdsverket är ansvarig myndighet men produkten utvecklas i samverkan med ett tiotal andra myndigheter. En långsiktig och stabil finansiering är avgörande för förvaltningen av Nationella Marktäckedata.

Vi bedömer att satsningen kan leda till högre kostnadseffektivitet i åtgärder för rikare natur. Sammantaget omfattar satsningen 25 mnkr vardera av åren 2024–2026.

Länsstyrelsernas dispositionsrätt

Det kan noteras att länsstyrelserna har fått dispositionsrätt för arbete och åtgärder som avser friluftsliv, invasiva främmande arter och våtmarker. Behoven skiljer sig stort inom landet och det är viktigt att de delar av anslaget som disponeras direkt av länsstyrelserna har sin fördelningsgrund i nationella prioriteringar och bedömningar. Vi bedömer att det finns starka skäl som talar för att Naturvårdsverket bör fördela medel i de fall det behöver göras **nationella prioriteringar**, till exempel inom skötsel och förvaltning av formellt skyddade naturområden. Naturvårdsverket har här, som nationellt rapporterande myndighet och förvaltare av statens fastigheter för naturvårdsändamål, en samlad överblick över behovet av prioriteringar. Hänsyn behöver även i övriga fall tas till vad som bör göras, vem som bör göra det, om det krävs nationella eller regionala åtgärder samt var i landet som åtgärderna bör utföras. Det är betydligt svårare att ta sådan hänsyn, och styra medlen dit de gör störst nytta, om medlen går direkt till andra aktörer.

Som en särskild satsning inom ramen för länsstyrelsernas dispositionsrätt föreslår Naturvårdsverket att ett öronmärkt belopp tillförs anslaget för att möjliggöra för länsstyrelserna att ge *rådgivning till markägare och brukare för att gynna arter i odlingslandskapet*. I enlighet med förslag i FU23 föreslår Naturvårdsverket att regeringen uppdrar åt länsstyrelserna att inrätta samordnare med uppgift att öka takten i åtgärdsarbetet för biologisk mångfald i odlingslandskapet. Samordnarna ska exempelvis initiera, underlätta och utveckla samarbeten mellan markägare, lantbrukare, rådgivare och andra berörda aktörer, tipsa om rådgivningsprogram och hjälpa till att hitta finansiering till prioriterade naturvårdsåtgärder. Arbetssättet ska bygga på frivillighet, brukarperspektiv och lokalt engagemang, och samtidigt skapa bättre förutsättningar för att verktyg och kunskap omsätts i konkreta åtgärder.

Kostnaden för förslaget utgörs av löner för de personer som ska utföra arbetet och bedöms uppgå till cirka 20 mnkr per år, beroende på ambitionsnivå. Det vore önskvärt om medel för satsningen kunde säkerställas under lång tid framöver.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN ANSLAGSÖKNING

Anslaget finansierar idag en mängd olika verksamheter och vi har ovan visat på behoven av en långsiktig grundfinansiering av åtgärder för värdefull natur. En utebliven sådan grundfinansiering skulle medföra en rad risker och konsekvenser för arbetet med naturvård, biologisk mångfald och friluftsliv:

- Det blir betydligt färre skötselinsatser i skyddade områden. Fortsatt skötsel och restaurering är nödvändigt för att nå och upprätthålla gynnsam bevarandestatus för många naturtyper i de skyddade områdena.
- Möjligheten att upprätthålla naturvärden och en god livsmiljö för hotade arter både inom och utanför skyddade områden minskar avsevärt i hela landet. För vissa arter är läget akut och de är beroende av ett kontinuerligt arbete för att kunna återhämta sig och inte dö ut. Förutsättningarna för att bevara arter och att bekämpa invasiva främmande arter minskar, med utarmning av den inhemska florán och faunan som följd. Kostnaderna för att komma till rätta med skadliga invasiva främmande arter blir betydligt högre i framtiden om inte insatserna görs i tid. Påbörjade insatser behöver fortsätta och följas upp annars riskerar vi att jobbet är ogjort inom ett fåtal år.
- En betydande risk är att det blir svårare att skapa förutsättningar för att nå de naturmiljöinriktade miljökvalitetsmålen samt att leva upp till kraven som följer av det nya globala ramverket och EU:s strategi för biologisk mångfald, EU:s naturvårdsdirektiv samt flera andra internationella åtaganden och konventioner som rör arter och naturtyper. En nationell strategi och handlingsplan för implementering av CBD-ramverket kräver omfattande samverkan med hela samhället om man ska få till stånd den transformativa förändring som är nödvändig för att hejda förlust av biologisk mångfald.
- Anslaget skapar sysselsättning över hela landet hos entreprenörer, konsulter och myndigheter. Nedskärningarna innebär att tusentals årsarbetstillfällen försvinner, varav många finns inom näringslivet på landsbygden över hela landet. Värdefull och i många fall svårersättnlig kompetens och kapacitet hos entreprenörer och förvaltare tappas när verksamhet läggs ned eller tjänster behöver sägas upp. Ryckighet i finansieringen medför längre startsträckor i arbetet med att bygga upp förmågan hos utförarna och driver upp kostnaderna.
- Fastighetsförvaltningen påverkas genom stopp för nyinvesteringar och kraftigt nedskuret underhåll för byggnader och anläggningar för besökare i skyddade områden, inklusive statliga byggnadsminnen, vilket kan leda till betydande kostnader i framtiden.
- Inga nya lokala och kommunala naturvårdsprojekt kommer att kunna startas upp, annat än de som följer av den permanenta våtmarkssatsningen.
- En majoritet av de myrslätterängar i Norrland som tidigare har skötts kommer inte att slås om ersättningen helt uteblir, vilket leder till negativa konsekvenser för florán, insekter och andra arter som är beroende av miljön. På sikt kommer ängarna att växa igen och därmed även de kulturhistoriska värdena försvinna. En ryckighet i ersättningen kommer troligen att minska intresset hos renägare och andra markförvaltare för att slå ängarna, samt riskerar att urholka förtroendet för myndigheterna.
- Arbetet med att förebygga konflikter, inklusive toleransnivåarbetet, inom vilt- och rovdjursförvaltningen kan komma att påverkas negativt. Som en

vidare följd kan exempelvis vargstammens genetiska status försämrans, och neddragningar i inventeringsverksamheten kan leda till lägre kvalitet och förtroende för resultaten.

- Förutsättningarna för friluftslivet och för besökare att uppleva naturvärden inom skyddade områden försämrans eftersom medlen blir mer begränsade för underhåll av tillgänglighetsanordningar såsom informationstavlor, broar, spänger, toaletter och vindskydd. Eftersom nya skyddade områden tillkommer hela tiden, riskerar en medelsänkning innebära att sådana områden inte kan tillgängliggöras alls då medlen behöver prioriteras till underhåll av befintliga skyddade områden.
- Även informationsarbete om allemansrätt m.m. riskerar att komma till korta. Öppettider för naturum kan påverkas och färre lavinprognoser kan levereras. Arbetet med terrängkörningsplaner (vilket pausats 2022 av budgetsäl) riskerar att inte återupptas.
- Förutsättningarna för naturturismen riskerar genom ovanstående effekter att bli sämre och sysselsättningen för lokala och regionala företag kan påverkas.
- Kunskap är en nyckelfaktor för att samhällets olika aktörer ska kunna bidra till målen om biologisk mångfald. Flera system ingår här, däribland Nationella marktäckedata (NMD). Utan tillräcklig grundfinansiering kommer inte information och kunskapssammanställningar om förekomst och hänsynsbehov när det gäller naturtyper och arter att finnas tillgänglig för dem som behöver den.

FINANSIELLA VILLKOR

Anslagskrediterna uppgår till 6 mnkr för 2023. Vi föreslår en motsvarande anslagskredit 2024–2026. Verksamheten är komplex och berör väldigt många olika delverksamheter och externa aktörer, inklusive samtliga länsstyrelser. Den är också till viss del händelsestyrd. Det förekommer att byggprojekt blir försenade av olika skäl, exempelvis väder. Akutmedel för rovdjur och DNA-provtagning vid rovdjursinventering är andra exempel på händelsestyrda kostnader som ofta kommer sent på året.

Bemyndigandet för anslagsposten uppgår för 2023 till 900 mnkr. Naturvårdsverket föreslår en motsvarande ram 2024–2026. Det behövs ett bemyndigande för att kunna teckna fleråriga avtal avseende förvaltning av värdefulla områden samt samverkansavtal mellan statliga myndigheter. Ett bemyndigande är också en förutsättning för att kunna genomföra den pågående satsningen på restaurering av våtmarker, liksom för att kunna göra fleråriga utfästelser inom ersättningsprogrammet för ängs- och betesmarker.

3.1.4 Anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden

Naturvårdsverket ansluter sig till regeringens förslag gällande anslagsposten 1 inom anslaget 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden för åren 2024–2025 och föreslår att förstärkningen om 340 mnkr fortsätter även 2026.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2023	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
ap. 1 Sanering och efterbehandling av förorenade områden	800 568	796 818	865 818	550 818
<i>Förstärkning</i>				340 000
Summa yrkande, avrundat		797 000	866 000	891 000

SKÅLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Det finns närmare 86 000 misstänkta förorenade områden i Sverige. Av dessa är 27 000 riskklassade. Det är för närvarande känt att närmare 10 000 områden medför stor eller mycket stor risk för människors hälsa och miljön och därför behöver åtgärdas. Förorenade områden ska i första hand åtgärdas av den som bär ansvar för att föroreningen uppstått. Det finns dock ett stort antal historiskt förorenade områden där ansvar inte alltid utkrävas. I dessa fall behöver staten finansiera de åtgärder som krävs för att säkra förutsättningar för en hälsosam miljö för människor och biologisk mångfald i miljön.

Ett stabilt och långsiktigt anslag för sanering och återställning av förorenade områden för att minska risken för människors hälsa och miljön är av stor vikt då sanering är en process som sträcker sig över lång tid, och består av arbete med undersökning och utredning för att utforma effektiva åtgärder som reducerar risker i tillräcklig omfattning. Vi fortsätter vår satsning på mer utredningar i syfte att på sikt få fler objekt som är klara för åtgärd. Vidare är vi i en inledningsfas för att börja åtgärda den omfattande förekomsten av förorenade sediment. Allt eftersom vi tar fram **vägledning** och **kunskapsunderlag** kommer förutsättningarna för berörda aktörer att bidra till och initiera nya projekt förbättras. Ökningen kommer att ske succesivt och vår bedömning är att antalet åtgärder och utredningar i mark och sediment kommer öka framöver. Samtidigt behöver teknikutveckling och förbättrad tillsynsvägledning komma på plats.

Vår bedömning är att vi tillsammans med länsstyrelserna och kommunerna år 2026 har tagit fram så pass många projekt till åtgärdsfas att en förstärkning med 340 mnkr kommer att behövas även framåt. Med en sådan takt ser vi det finns en möjlighet att beta av vår miljöskuld från de allra mest förorenade områdena inom en generation.

Stora förändringar av det statliga finansieringssystemet genomfördes 2022. När dessa har fått genomslag hos huvudmän och fastighetsägande företag, förväntas fler ansökningar om medel inkomma. Även om Naturvårdsverket tillsammans med länsstyrelserna samverkar om vägledning till berörda aktörer, ser vi fortsatt att de förändringar som genomförts av finansieringssystemet blir svåra att överbrygga

och att takten i efterbehandlingsarbetet därmed kommer att påverkas negativt även under 2023 och 2024 då ledtiderna för åtgärder är långa. De stora åtgärdsbehoven kvarstår emellertid, och i takt med att förutsättningarna förbättras förväntas **fler ansökningar om stora belopp** under perioden. Behov av fortsatt utveckling av nya **digitala lösningar** är stort för att kunna möta befintliga och kommande behov om effektivisering både hos länsstyrelsen och Naturvårdsverket.

Det myndighetsgemensamma uppdrag om förorenade sediment som Naturvårdsverket leder är beroende av att det även fortsatt finns utrymme inom saneringsanslaget för att finansiera tjänster hos SGI, SGU, länsstyrelserna och Havs- och vattenmyndigheten samt Naturvårdsverket för fortsatt arbete 2024–2026. De senaste åren har en samverkan mellan berörda myndigheter vuxit fram som bland annat resulterat i en gemensam webbportal för renare sediment, vägledning, pilotförsök, metodutveckling och undersökningar av sediment över hela landet. Denna samverkan är en förutsättning för att vi kan sätta in effektiva och kostnadseffektiva åtgärder där de behövs mest och bidra till att åtgärder kommer på plats.

Problematiken kring områden som är förorenade med **PFAS** är fortfarande stor och medför stora kostnader för samhället om de inte åtgärdas. Ett exempel på detta är dricksvatten som i flera fall måste renas innan distribution eller att vattentäcker behöver tas ur bruk och ersättas av andra. Fortsatt spridning av den PFAS som finns i marken riskerar påverka även andra delar av näringslivet som använder grundvatten som resurs. Det är därför viktigt att den satsning som gjorts med att öka samverkan och vägledning inom PFAS kan fortgå.

Det är en låg utbetalningstakt avseende den del av anslaget som får användas för att flytta fordonsvrak och en ändring av förordningen skulle kunna övervägas så att det blir möjligt att även kunna flytta fordonsvrak av miljöskäl.

Anslagets storlek avgör takten i arbetet med att minska riskerna i samhället till följd av miljögifter i mark och sediment. Tillförs inte tillräckliga medel behöver ambitionsnivån sänkas. Det innebär bland annat att flera år av utredningsarbeten inte skulle tas till vara och att riskerna för människors hälsa och miljön skulle kvarstå.

KONSEKVENSER AV ATT ETT STABILT OCH LÅNGSIKTIGT ÖKANDE ANSLAG UTEBLIR:

- Samhällskostnader och hälsopåverkan från miljögifter i mark och sediment, exempelvis PFAS och bly, skulle öka.
- Mer jungfrulig mark, framför allt storstadsnära, skulle användas i stället för efterbehandlad och redan ianspråktagen mark.
- Mark- och vattenkvaliteten i Sverige skulle påverkas negativt vilket även påverkar andra sektorer i samhället.
- Den biologiska mångfalden i marken skulle minska vilket leder till att markens funktion på sikt försämras. Det skulle påverka allt från näringsammansättningen i marken till markens förmåga att binda in kol negativt.

- Flera miljömål, till exempel Giftpfri miljö och Grundvatten av god kvalitet, skulle påverkas negativt.
- Förutsättningarna att hantera klimatförändringarna och de åtaganden som Sverige har för att göra detta skulle försämrats genom minskad kolinbindning i marken och fortsatta utsläpp skulle ske av exempelvis metangas från fibersediment.
- Sverige skulle få svårare att leva upp till eventuella nya krav inom kommande markdirektiv.

Ett stabilt och långsiktigt anslag behövs för att klara av kommande arbete med åtgärder och förvaltning av förorenade områden. På sikt ser vi även ett behov av ökad finansiering till åtgärder i takt med att konsekvenserna av klimatförändringarna blir allt tydligare.

FINANSIELLA VILLKOR

Anslagskrediten för anslagspost 1 uppgår 2023 till 5 mnkr. Vi föreslår att anslagskrediten kan utgå då den aldrig har använts. Bemyndigandet för anslagspost 1 uppgår 2023 till 1 985 mnkr. Vi föreslår att nuvarande nivå bibehålls. Flera saneringsprojekt är stora och beräknas pågå under många år och det finns ett stort intresse för saneringsåtgärder för bostadsbyggande. Vi kan förvänta oss flera stora ansökningar i takt med att förutsättningarna som beskrevs ovan förbättras. Bemyndigandet behöver vara tillräckligt stort för att kunna hantera de förseningar som uppstår, och fatta nya beslut

3.1.5 Anslaget 1:5 Miljöforskning

Naturvårdsverket föreslår att anslagspost 1 inom anslaget 1:5 Miljöforskning tilldelas 130 mnkr 2024 och 127 mnkr 2025–2026.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2023	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
ap. 1 Miljöforskning	96 825	96 825	93 825	93 825
<i>Förstärkning</i>		33 175	33 175	33 175
Summa yrkande		130 000	127 000	127 000

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Naturvårdsverket arbetar löpande för att ta in ny kunskap i miljöarbetet. Anslaget finansierar forskning till stöd för vårt och Havs- och vattenmyndighetens arbete. För att uppnå syftet med anslaget föreslår vi att anslaget ökar med ca 33 mnkr. Av beloppet avser 18 mnkr **stärkta forskningsåtaganden**, 10 mnkr **ökat deltagande i EU-finansierad forskning** samt 5 mnkr ökat arbete med **kommunikation och kunskapsförmedling**.

Naturvårdsverket har under flera år betalat ut 17 mnkr kronor i bidrag till Stiftelsen Institutet för vatten- och luftvårdsforskning (SIVL). Medlen till stiftelsen ska användas till utgifter för statens andel av den forskning som bedrivs samfinansierat med näringslivet samt får även användas för nationell finansiering av EU-projekt. Vi föreslår fortsatta utbetalningar och oförändrat belopp.

Det finns stora behov av att öka kunskapen kring miljöproblem, nya som gamla. Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten inventerar regelbundet behoven av ny kunskap för att driva miljöarbetet framåt, och vart fjärde år genomförs en större behovsinventering. Naturvårdsverket arbetar också löpande med omvärldsanalyser för att kunna ligga steget före, och för att ta in ny kunskap i miljöarbetet. Bland rapporterna 2022 kan nämnas tre om biologisk mångfald på landskapsnivå vilka syftar till att identifiera effekter av insatser för grön infrastruktur, där en rapport beskriver ett planeringsverktyg för att förbättra förutsättningarna för biologisk mångfald vid samhällsutveckling.

Nivån på miljöforskningsanslaget har under de senaste tio åren legat relativt stilla, vilket med hänsyn till kostnadsökningar inneburit en minskning. Idag kan vi göra två större forskningsansatser per år jämfört med tidigare tre. En typisk satsning omfattar tre års forskningsfinansiering, vilket innebär att vi sammanlagt kan ha sex pågående större forskningsprojekt. Miljöforskningsanslaget behöver öka för att möta myndigheternas kunskapsbehov, med yrkat belopp skulle antalet större forskningsprojekt kunna öka från totalt sex till nio samtidigt som det finns utrymme för forskningssammanställningar.

Områden där det finns behov av ökad kunskap är till exempel:

- Hur digitalisering kan hjälpa miljöarbetet framåt.
- Hur cirkulär ekonomi kan bidra till att vi når miljö kvalitets- och klimatmål.
- Hur ökad kunskap om spridningsvägar och källspårning kan förbättra förutsättningarna för bedömning och hantering av risker med miljögifter.
- Hur utbyggnaden av havsbaserad vindkraft kan ske med minsta möjliga påverkan på ekosystemet och därtill kopplade näringsverksamheter, och bädda för att uppnå större synergier med EU:s forskningsprogram.

Det är viktigt att Naturvårdsverket kan delta i relevanta europeiska forskningspartnerskap genom att finansiera de deltagande svenska forskarna. Flera miljöutmaningar är gemensamma och kräver gränsöverskridande insatser. Genom att delta kan vi hämta hem **ny kunskap** och **påverka utvecklingen**, bland annat med att integrera forskning med miljöövervakning. Deltagande i EU:s forskningsansatser kräver emellertid resurser eftersom det ofta ställer krav på en medfinansiering, och myndigheten är därför återhållsam med att delta. Ett ökat anslag skulle ge oss möjlighet att kommande år delta i samfinansierade utlysningar som Biodiversa+ och finansiera uppdragsforskning inom PARC, och för Havs- och vattenmyndigheten att delta i Water 4 all och Blue economy.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN ANSLAGSÖKNING

Med höga förväntningar om att Naturvårdsverket är en central aktör i att leda Sverige mot ett hållbart samhälle, och med en omvärld i snabb förändring, är det av största vikt att myndigheten har tillgång till den bästa och mest aktuella kunskapen, samt har möjlighet att fylla de kunskapsgap som myndigheten identifierar. För att Naturvårdsverket ska kunna fortsätta vara en kunskapsmyndighet behövs ett stabilt och betydande forskningsanslag för att inhämta behovsmotiverad tillämpad forskning gällande identifierade kunskapsgap. Arbetet med anslaget utgör en

relativt operativ samverkansform mellan miljöförvaltning och forskning, och ett sätt att implementera forskningsresultat i miljöförvaltningen.

En utebliven förstärkning innebär att de nationella forskningssatsningarna har svårt att hålla jämna steg med förväntningarna på Naturvårdsverket. Eftersom finansierad forskning är behovsmotiverad är verksamheten reaktiv på myndighetens identifierade kunskapsbehov, och därför är det svårt att förutsäga exakt vilka kunskapsområden som drabbas på lång sikt.

Vidare innebär en utebliven förstärkning att Naturvårdsverkets deltagande i europeisk samfinansierad forskning fortsätter på relativt blygsam nivå, eller i värsta fall behöver omprövas med motivering att den administrativa uppstartskostnaden är för stor.

Slutligen innebär en utebliven förstärkning att de kommunikativa insatserna begränsas, vilket riskerar att avnämare går miste om värdefulla forskningsresultat. Forskningskommunikation är relativt operativt och arbetsintensivt, men ger mycket värde för pengarna. Erfarenheter säger att marginalnyttan är stor, varför vi på senare tid viktat mot mera sådana insatser inom verksamheten.

FINANSIELLA VILLKOR

Bemyndigandet 2023 uppgår till 102 mnkr. Naturvårdsverket föreslår att det ökar till 150 mnkr 2024–2026. Ett bemyndigande som medger åtaganden som sträcker sig några år framåt i tiden är en förutsättning för att lysa ut och bevilja fleråriga forskningsprojekt, samfinansiering av tjänster och en förutsättning för medverkan i EU-gemensamma forskningssatsningar. Ett utökat bemyndigande skulle också i högre utsträckning ge möjlighet att besluta forskningsfinansieringen samma år som utlysningen, i syfte att få ut besluten så snabbt som möjligt till sökande, och inte förlora värdefull förberedelse- och projekttid.

3.1.6 Anslaget 1:11 Åtgärder för havs och vattenmiljö

Naturvårdsverket ansluter sig till regeringens bedömning av nivån på anslagspost 1 inom anslaget 1:11 Åtgärder för havs och vattenmiljön.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2023	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
ap. 1 Åtgärder för havs- och vattenmiljö – avloppsrening	100 000	40 000	30 000	
Summa yrkande	100 000	40 000	30 000	-

SKÅLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Anslagsposten har bidragit till att öka takten i arbetet med att minska utsläpp av läkemedelsrester till hav, sjöar och vattendrag, liksom till att minska utsläpp av mikroplaster till vattenmiljö. Just nu pågår projekt på olika platser i landet. Strandstädning med gott resultat har dessutom möjliggjorts i drygt tjugo bidragsberättigade kommuner.

Satsningarna på insatser för avancerad rening av läkemedelsrester och andra svårnedbrytbara föroreningar från avloppsvatten avslutades 2022. En utvärdering ska göras under 2023.

FINANSIELLA VILLKOR

Bemyndigandet för 2023 uppgår till 30 mnkr, för 2024 föreslås 20 mnkr för en effektiv avslutning av anslagsposten.

3.1.7 Anslaget 1:13 Internationellt miljösamarbete

Naturvårdsverkets föreslår att anslagspost 1 inom anslaget 1:13 Internationellt miljösamarbete tilldelas 55 mnkr per år 2024–2026 samt att regeringen beslutar om villkor som tydliggör att anslaget får användas även för regionala och multilaterala samarbeten som exempelvis stödjer genomförandet av miljö- och klimatkonventioner och initiativ och koalitioner kopplade till dessa.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2023	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
ap. 1 Bilateralt miljösamarbete	29 400	29 400	29 400	29 400
<i>Förstärkning</i>		25 600	25 600	25 600
Summa yrkande		55 000	55 000	55 000

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Internationellt samarbete på miljöområdet är en förutsättning för Sverige att nå de nationella miljö kvalitetsmålen, på grund av miljöproblemens gränsöverskridande karaktär. De stora ekonomierna Brasilien, Indien, Indonesien, Kina och Sydafrika omfattar nära en tredjedel av världens samlade befolkning och har stora tillverkningsindustrier med omfattande export. Ländernas samlade koldioxidutsläpp utgör en stor del av de globala utsläppen.

Anslag 1:13 möjliggör för Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen, Havs- och Vattenmyndigheten och SMHI att samarbeta med flera av de länder som har stor påverkan på den globala miljön och som är **strategiskt viktiga** för det globala miljö- och klimatarbetet.

Naturvårdsverket bedömer att det finns betydande behov och stor potential att skala upp rådande aktiviteter samt utveckla nya aktiviteter för att generera ytterligare miljö- och klimatnytta. Under 2022 utvärderades anslaget och effekten av samarbetena och en särskild redovisning som beskriver hur stort anslaget behöver vara för att nå önskade effekter skickades till regeringen 2022-08-10 (NV 01386–22). Där konstateras också att det behöver framgå av villkoren under anslaget att bidrag kan ges till aktörer som bedriver miljö- och klimatsamarbeten inom myndigheternas ansvarsområden, såväl bilateralt som regionalt och globalt för att stödja internationella processer, förhandlingar och samarbeten kring konventioner.

Ett utökad anslag skulle innebära att de involverade myndigheterna kan **fördjupa befintliga samarbeten** eller **skapa nya** med fler strategiskt viktiga och inflytelserika länder. En höjd anslagsnivå gör att vi kan öka våra insatser på klimatområdet i framför allt Vietnam, Indonesien och Sydafrika som stöd i

genomförandet av Parisavtalet. En höjd anslagsnivå möjliggör fler insatser inom biologisk mångfald och stöd i genomförandet av ramverket för konventionen för biologisk mångfald (CBD) och de beslut som tagits i Montreal under COP15.

Det finns nu **politiskt momentum** i flera länder med stor global miljöpåverkan, exempelvis i USA och Brasilien, att trappa upp samarbetet som finansieras av anslaget, på grund av de nuvarande regeringars miljö- och klimatengagemang. En ökning skulle bidra till att flera samarbeten som idag sker på kommun- eller delstatsnivå kan flyttas upp till nationell nivå med högre utväxling, exempelvis i USA, Brasilien och Indien.

Inom cirkulär ekonomi avser vi vid en höjning av anslagsnivån fokusera ytterligare på cirkulär ekonomi och frågor som plast, hållbar konsumtion och avfallshantering, inte minst relaterat till minskade växthusgasutsläpp och en hållbar global havs- och vattenförvaltning.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN ANSLAGSÖKNING

Sverige kan inte nå de globala hållbarhetsmålen eller klimatkonventionens mål genom att enbart fokusera på nationellt arbete. Utan ökningen av anslaget riskerar de bilaterala och regionala samarbeten som Naturvårdsverket, Havs- och Vattenmyndigheten, Kemikalieinspektionen samt SMHI bedriver och har investerat många år i att bygga upp med partnerländerna att stagnera. Samarbetena sker med stora strategiska länder som har stor global klimat- och miljöpåverkan, såsom Brasilien, Indonesien, Indien, Kina, USA och Sydafrika. Verksamheten bygger på långsiktighet, och det tar i de flesta fall flera år innan resultat och effekter nås, särskilt när det handlar om att stödja utvecklingen av miljölagstiftning i partnerländerna. Ett lägre anslag skulle på kort sikt inverka direkt negativt på våra bilaterala relationer med länderna, och tar bort ett verktyg i det internationella miljökonventionsarbetet. Sveriges relation med dessa länder skulle även försämras då myndigheternas samarbeten med dessa länder fungerar som smörjmedel även för samarbete inom andra frågor med andra svenska aktörer, bland annat Regeringskansliet. Många kostnader i våra samarbetsprojekt har ökat de senaste åren och en utebliven anslagshöjning innebär en de facto nedskärning när nu projekten är i full gång efter pandemin. En ökning av anslagsnivå är därför nödvändig för att upprätthålla rådande insatser inom anslaget och öka samarbetena och insatserna i linje med det förändrade globala läget. Samtidigt behöver fler miljöproblem adresseras utan dröjsmål. Det miljöstrategiska samarbetet bidrar även till relaterade områden som säkerhet, mänskliga rättigheter, demokrati och jämställdhet. På lång sikt kan utebliven eller minskad finansiering leda till försämrade möjligheter för Naturvårdsverket och övriga berörda myndigheter att vara internationellt pådrivande för minskade utsläpp och klimatpåverkan, bevarande av biologisk mångfald och andra internationella miljöfrågor samt vår förmåga att bidra till politiken för Agenda 2030.

FINANSIELLA VILLKOR

Bemyndigandet för anslagsposten uppgår 2023 till 4 mnkr. Vi föreslår att det höjs till 6,4 mnkr. Bemyndigandet har använts i liten grad tidigare år. Naturvårdsverket

har inlett en process för att införa fleråriga perspektiv i planeringen av projekten, och avser därmed i väsentligt högre grad nyttja bemyndiganderamen från 2024 och framåt.

3.1.8 Anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur

Naturvårdsverket föreslår att anslagspost 1 inom anslaget 1:14 Skydd av värdefull natur tilldelas 2 500 mnkr 2024, 3 000 mnkr 2025 och 4 000 mnkr 2026.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2023	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
ap. 1 Skydd av värdefull natur – till NV	1 145 700	1 165 700	680 700	680 700
<i>Förstärkning</i>		1 334 300	2 319 300	3 319 300
Summa yrkande		2 500 000	3 000 000	4 000 000

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Naturvårdsverket bedömer att det behövs ytterligare insatser för skydd av värdefull natur. Biologisk mångfald med ekosystem i balans är en förutsättning för vårt liv på jorden. Naturskyddet bidrar till bevarande av biologisk mångfald och för bevarande av kolrika ekosystem som är viktiga för att motverka klimatförändringar.

Nuvarande kända arealer värdefull skog i Sverige, som inte är avsatta frivilligt eller skyddade formellt, omfattar 1,2–2,4 miljoner hektar produktiv skog, varav 525 000 hektar utgörs av fjällnatturskog. Av de senare kommer cirka 140 000 hektar fjällnatturskog på statens mark att skyddas genom pågående regeringsuppdrag. Det är en fråga om politisk vilja hur den resterande arealen bevaras, till exempel genom formellt skydd, frivilliga avsättningar, anpassat brukande osv.

EU har satt upp ett mål om att rättsligt skydda minst 30% av landytan samt 30% av havsområdet. Motsvarande åtaganden beslutades även inom CBD på COP15. Regeringens skogsproposition anger också utgångspunkten att inga skyddsvärda skogar ska avverkas, utan att dessa ska bevaras genom antingen formellt skydd eller frivilliga avsättningar.

Naturvårdsverket och flera andra myndigheter arbetar nu med de uppdrag som följde av regeringens proposition om skogen. Arbetet omfattar bland annat ett införande av **frivilligt formellt skydd** som ska vara en grundläggande utgångspunkt och ett huvudsakligt arbetssätt för myndigheterna. Skogsägarnas intresse för att formellt låta skydda sina värdefulla skogar är mycket högt, något som speglas av att Naturvårdsverket redan i september 2022 hade in-tecknat hela det årets anslag för områdesskydd. Vi för en löpande dialog med många privata markägare och skogsbolag som har skogar med höga naturvärden och som fortfarande väntar på att få avtala om intrångsersättning eller att få sälja av sina marker för långsiktigt skydd. Dessutom bedömer Naturvårdsverket, tillsammans med länsstyrelserna och Skogsstyrelsen, att det finns en stor mängd skogsägare som äger fjällnatturskog med intresse för bevarande men som inte tagit initiativ till bevarandeprocesserna än.

Det nya arbetssättet med frivillighet som grund, arbetet med skydd av fjällnaturskogar, ersättningsmarker, nya flexibla skydds- och ersättningsformer och, inte minst, den dialog som behöver utvecklas och upprätthållas med markägarkollektivet för att ta tillvara frivilliga initiativ kräver på olika vis både personella resurser och sakanslagsmedel för att bli lyckosam.

Det är mot denna bakgrund som Naturvårdsverket föreslår en successiv ökning av anslaget under den aktuella perioden, upp till en grundnivå om 4 mdkr per år från och med år 2026. Från denna grundnivå kan korrigeringar sedan göras såväl uppåt som nedåt, beroende av vilken inriktning och ambitionsnivå politiken i framtiden kan komma att ange. En tillräckligt hög grundnivå är en förutsättning för att vi ska kunna uppfylla våra **nationella och internationella åtaganden** samt för att **markägare inte ska komma i kläm**.

Den successiva ökningstakten är vald utifrån vårt behov av att hinna anpassa områdesskyddsverksamheten till de nya förutsättningar som håller på att ta form liksom för att kunna ta till vara de möjligheter som det nya arbetssättet med frivillighet som grund kommer att erbjuda. Förstärkningar behöver ske vid såväl länsstyrelserna och Naturvårdsverket som vid de upphandlade företagen som svarar för arbetet med värdering och förhandling.

I händelse att ombildningen av tidigare ekoparker till nationalparker på nuvarande Sveaskogs marker ska ersättas från 1:14-anslaget, så behöver detta tas i beaktande i finansieringen av anslaget. En utredning i frågan pågår och det är för närvarande oklart hur finansieringen ska lösas.

Länsstyrelsernas dispositionsrätt

Det kan noteras att länsstyrelserna har fått dispositionsrätt för arbete som avser områdesskydd och beslut om naturreservat. Behoven skiljer sig stort inom landet och det är viktigt att fördelningen av anslaget sker utifrån nationella prioriteringar och bedömningar samt att resurser kan fördelas till delar av landet där behoven är extra stora. Naturvårdsverket bedömer att det finns goda skäl som talar för att myndigheten ska fördela medel i de fall det behöver göras nationella prioriteringar.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN ANSLAGSÖKNING

- Delar av kvarvarande oskyddade skogar med naturvärden utan motsvarighet riskerar att försvinna genom avverkning. Betydligt mindre arealer av värdefull natur än tidigare kommer att kunna skyddas som naturreservat.
- Om anslagen för skydd minskas, minskar också möjligheterna att uppnå EU:s mål för och andra internationella åtaganden kopplade till biologisk mångfald. Detta gäller i synnerhet för ”icke-försämringskravet” för skogsnaturlager och arter enligt art- och habitatdirektivet, samt för de fjällnaturskogar som avgränsats inom Skogsutredningen. Dessa skogar utgör det största obrutna naturskogsartade landskapet som finns kvar i västra Europa, vilket gör områdena unika ur ett ekosystemperspektiv.
- Många markägare, framför allt skogsägare, kommer att få vänta på ekonomisk ersättning. Det är viktigt att skogsägare får den ersättning de

har rätt till i rätt tid. När ett frivilligt engagemang från markägare att skydda värdefull natur inte kan mötas ekonomiskt finns risk att regeringens satsning på frivilligt skydd som huvudarbetssätt för naturskyddet inte får rätt förutsättningar. Processerna kring frivillighet kan bli alltför långa med ett motstånd och en frustration bland markägare som konsekvens.

- Eftersom anslagsmedlen används för att skydda attraktiva naturområden riskerar förutsättningarna för en utvecklad naturturism att försämrans när anslagsnivåerna sjunker.

FINANSIELLA VILLKOR

Anslagskrediterna uppgår 2023 till 10 mnkr. Vi föreslår en motsvarande anslagskredit 2024–2026. Verksamheten är omfattande och berör många aktörer, såsom underleverantörer, privatpersoner och företag samt det offentliga som markägare. Det finns osäkerhetsmoment bland annat vid markaffärer med privatpersoner och leverantörsfakturer sent på åren. Andra händelser som kan påverka utfallet på anslaget rör avsättningar som följer av tvister med markägare om exempelvis ersättningsnivåer, där överklaganden kan komma att avgöras så att ett beslut vinner laga kraft mycket sent på året. En anslagskredit är då viktig för att täcka särskilda utgifter som inte gick att bedöma då anslaget anvisades.

Bemyndigandet uppgår 2023 till 80 mnkr. Vi föreslår en ram om 50 mnkr 2024–2026. Bemyndigandet behövs främst för naturvårdsavtal och fleråriga bidragsbeslut till kommuner och länsstyrelser.

3.1.9 Anslaget 1:16 Klimatinvesteringar

Naturvårdsverket ansluter sig till regeringens nivåer 2024 och föreslår en höjd nivå 2025–2026 samt att anslagsposten 4 tilldelas 60 mnkr per år 2024–2026.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2023	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
ap. 1 Stöd till klimatinvesteringar	2 954 000	4 066 000	945 000	445 000
<i>Förstärkning</i>		-5 000	1 995 000	2 495 000
ap. 4 Administration – del till NV	55 000	55 000	55 000	55 000
<i>Förstärkning</i>		5 000	5 000	5 000
Summa yrkande	3 009 000	4 121 000	3 000 000	3 000 000

SKÅLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Klimatklivet är en av regeringens större klimatsatsningar som underlättar den **gröna omställningen** för näringslivet. Satsningen kan också motiveras utifrån **försörjningstrygghet** och ökad **konkurrenskraft** för Sveriges näringsliv. Stora delar av näringslivet befinner sig i en större strukturomvandling med en övergång till elektrifierade processer, vilket Klimatklivet kan stödja. Klimatklivet har bland annat gett stöd till Northvolt i Skellefteå för att möjliggöra återvinning av batterier. Det förändrade världsläget sedan Rysslands invasion av Ukraina, med en energikris och stundande lågkonjunktur innebär nya förutsättningar för näringslivet. Kostnadsökningar på energi och bränsle samt osäkra leveranskedjor har ytterligare

förstärkt företagens behov av **stöd för en grön omställning**. Det är företagen som tar del av merparten av medlen från Klimatklivet, ca 80 procent. Företagen visar fortsatt god investeringsvilja i ny teknik som minskar utsläppen. De ser att en stärkt konkurrenskraft på en global marknad med säkra leveranskedjor är tydliga motiv för klimatinvesteringarna. Samtidigt gör konjunkturläget att tillgången på investeringsvilligt privat kapital minskar och därmed ökar kostnaden för investeringarna. Det ställs då ökade krav på tillgång till offentligt kapital för en omställning av både nya och befintliga strukturer som till stor del är uppbyggda kring fossila bränslen och råvaror.

Naturvårdsverket redovisar nedan ett antal exempel på områden där Klimatklivet behövs även efter 2026 och slutligen även ett antal områden där Klimatklivet kan förändras för att bättre tillgodose de krav som det förändrade världsläget medför.

Behovet av klimatinvesteringar är störst inom transportsektorn, industrin och jordbruken. Långsiktiga och förutsägbara spelregler är avgörande för företagens möjligheter till investeringar. Fortsatt höga anslagsnivåer behövs därför för den omställning som Sverige står inför. Behoven kommer att kvarstå under många år och för att kunna erbjuda en förutsägbarhet föreslås att **Klimatklivet förlängs till 2028**.

Biogas är ett exempel där Klimatklivet ger omfattande stöd till nya anläggningar för ökad produktion. Biogasen har tidigare mest använts inom transportsektorn men den har nu fått en tydligt ökad användning inom industrin som söker ersättning för importerad fossil gas. Genom omställningen säkrar industrin sin energiförsörjning på lång sikt och minskar samtidigt utsläppen. Biogasen har en stor potential inom flera områden i samhället att öka Sveriges försörjningstrygghet.

För att möjliggöra ytterligare minskade utsläpp från transportsektorn behövs en fortsatt utbyggnad av **laddinfrastruktur** och infrastruktur för **vätgas**. De bidrag Naturvårdsverket ger till laddning vid bostäder och arbetsplatser inom "Ladda bilen" har ett högt och ökande söktryck. Inom Klimatklivet ges stöd till publik laddinfrastruktur och laddning av tunga fordon. Sedan 2022 sker ansökningar till den publika laddinfrastrukturen genom att aktörerna lämnar anbud inom olika geografiska områden. Genom anbudsförfarandet kan laddinfrastrukturen byggas ut mer effektivt där den behövs som mest. Medfinansieringen via Klimatklivet kommer att öka till den här typen av infrastruktur för omställning.

Vid sidan av elektrifieringen sker en omställning av transportsektorn med **nya bränslen** som grön vätgas, elektrobränslen och hållbara biodrivmedel. Flera nya anläggningar för innovativa tekniker planeras och genomförs nu med stöd av Klimatklivet.

Inom **tillverkningsindustrin** finns flera exempel på företag som vill flytta delar av sin produktion till Sverige vilket bidrar till minskade utsläpp från transporter och en lägre klimatpåverkan från produktionen. Fordonsindustrin står inför en större strukturuomvandling för att anpassa produktionen till en elektrifierad fordonsflotta. Omställningen kräver stora investeringar och Klimatklivet utgör här en viktig del för att projekten ska komma att genomföras.

Inom avfall- och återvinningsområdet finns en stor potential för **teknikskiften** som minskar utsläppen. Här finns mycket ny teknik som ännu inte fått genomslag, varken i Sverige eller globalt. Det kan till exempel handla om ny teknik för textilåtervinning, cirkulära flöden av metaller eller teknik för att minska mängden plast som går till förbränning. Genom att Klimatklivet stödjer investeringarna i Sverige kan företagen utveckla tekniken som sedan kan användas för etableringar inom andra delar av Europa eller i världen.

Flera större industrier har idag ett **energiöverskott** som inte är ekonomiskt intressant att ta tillvara. Ett investeringsstöd kan leda till att dessa investeringar ändå kan bli av.

Jordbrukssektorn har tagit del av över 2,2 mdkr från Klimatklivet, till fler än 800 åtgärder som förväntas bidra med en utsläppsminskning på mer än 224 000 ton koldioxid per år. Dessa åtgärder förstärker konkurrenskraften för svensk livsmedelsproduktion och leder till **ökad självförsörjning**.

En ny åtgärd inom jordbruket för Klimatklivet under 2022 handlar om produktion av **el från biogasproduktion**. Sedan Klimatklivet ändrades så att dessa åtgärder kan få bidrag har intresset varit stort. Under 2022 gav Klimatklivet stöd till cirka 75 anläggningar som kommer producera ca 40 GWh el. Merparten av dessa anläggningar är placerade i elområde tre och fyra, där behovet av ökad elproduktion är som störst. Flera av anläggningarna är stora investeringar på 10–50 mkr vardera där Klimatklivet står för omkring halva investeringskostnaden. Övriga åtgärder inom jordbruket handlar bland annat om konvertering av spannmålstorkar, produktion av biokol samt elektrifiering av arbetsfordon och anläggningar. Ett investeringsstöd inom jordbruket är avgörande för en omställning, och för att bygga upp fossilfria strukturer som gör att det svenska jordbruket står bättre rustade inför höjda priser på energi- och drivmedel. Om konverteringen av oljepannor sker genom biokolspannor finns dessutom en möjlighet att skapa nya intäkter för jordbrukssektorn, samtidigt som biokol bidrar till negativa utsläpp. Investeringarna leder till **starkare jordbruksföretag** som bidrar till den svenska livsmedelsförsörjningen.

Förslag på revidering av Klimatklivsförordningen

Klimatklivet stödjer de investeringar som ger **mest klimatnytta** per investeringskrona. Det finns en möjlighet att öka andelen åtgärder som utöver klimatnytta även bidrar till ökad försörjningstrygghet. Regeringen bör därför införa **ytterligare kriterier** i Klimatklivsförordningen så att åtgärder för försörjningstrygghet prioriteras högre.

Den möjlighet som Klimatklivet har att stödja elproduktion är dagsläget begränsad till elproduktion från stationära motorer och genom rötning. Begränsningen är onödigt detaljerad och möjligheterna till elproduktion bör kunna beskrivas mer teknikneutralt. Inom vissa sektorer kan det finnas behov av att stödja både elproduktion och lagring av el för ökad självförsörjningen. Naturvårdsverket kan återkomma till regeringen med förslag på **ytterligare sektorer** där ett investeringsstöd är motiverat, och med en hemställan om förordningsändringar som ger bättre möjligheter att stödja småskalig elproduktion och lagring av el.

Klimatklivet kan i dagsläget ge stöd till åtgärder som minskar utsläppen inom Sveriges gränser. Genom en mindre ändring i Klimatklivsförordningen skulle Naturvårdsverket ges större möjligheter att ta tillvara **exportens klimatnytta som gynnar företagsetableringar i Sverige**. Naturvårdsverket kan återkomma med en hemställan om förordningsändringar som ytterligare kan gynna exportens klimatnytta.

Administration

Naturvårdsverkets kostnader för administration med de förstärkningar som föreslås beräknas uppgå till 60 mnkr per år. Kostnaderna ökar bland annat med anledning av att Klimatklivet nu är en del av Sveriges **återhämtningsplan**, vilket medför ökad administration med cirka 3 årsarbetskrafter. Utveckling av **it-system** för att hantera klimatklivet och ladda-bilen behöver göras under perioden och de beräknade kostnaderna för avskrivningar, drift och förvaltning per år är cirka 7 mnkr.

Även om anslaget inte förstärks och förlängs enligt vårt förslag, så krävs omfattande resurser hos Naturvårdsverket för att kunna följa tidigare bidragsverksamhet. Klimatklivet har gett stöd till över 5 000 åtgärder, där ca 1 500 åtgärder pågår. Klimatklivet ingår även i Sveriges återhämtningsplan vilket kräver en särskild administration. För att säkra resurssättningen för administrationen av anslaget med oförändrade nivåer krävs 55 mkr i administrationsmedel

Det är viktigt att länsstyrelserna kan avsätta de resurser som behövs. Det krävs kunskap om vilka åtgärder som är särskilt angelägna i regionen, och att berörda aktörer får den vägledning som behövs. I uppföljning av genomförda åtgärder utgör också länsstyrelsen en viktig kontrollfunktion.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN ANSLAGSÖKNING

- Utan en förstärkning av anslaget måste Naturvårdsverket inta en mycket restriktiv hållning till att ge förlängningar av projekt på grund av risk för leveransförseningar eller utdragna tillståndsprocesser. Detta riskerar medföra att flera projekt inte kommer kunna genomföras i sin helhet och flera kommer troligtvis också bli tvungna att avbryta helt. Den förväntade klimatnyttan skulle därmed utebli.
- Inga nya projekt som har längre genomförandetid än juli 2024 kommer att beviljas. Det innebär att vi kommer få svårt att nyttja hela anslaget för 2024, då nya beslut ska hinna genomföras under samma år. Det innebär också att endast små projekt kan genomföras, med andra ord inga satsningar på större omställningsprojekt.
- RRF har inneburit en ökning av tre årsarbetskrafter för att hantera administration och rapportering. Utebliven ökning av administrationsmedel medför svårigheter att upprätthålla kommunikation och rapportering kring RRF och därutöver övriga analyser, resultatkommunikation samt en god kommunikation med sökande och allmänhet.

FINANSIELLA VILLKOR

Bemyndigandet uppgår 2023 till 5 000 mnkr med ett slutår 2026. De finansiella ramarna för Klimatklivet 2023 innebär stora utmaningar. Med nuvarande förutsättningar riskerar många åtgärder att inte kunna genomföras. Slutåret 2026 innebär att projekten behöver vara slutredovisade före halvårsskiftet 2026 för att en slututbetalning ska kunna genomföras innan årsskiftet. Vi föreslår därför en utökad ram 2024–2026 om 6 500 mnkr. Ett tillräckligt stort bemyndigande är en förutsättning för att myndigheten ska kunna bevilja framtida bidrag i tillräcklig omfattning. Under 2022 har Naturvårdsverket fattat beslut om stora investeringar i ny teknik, exempelvis produktion av förnybart elektrobränsle. Åtaganden om medel för flera av dessa projekt ligger helt på kommande år. De större projekt som får stöd via Klimatklivet har en uppstartsfas i form av planering och projektering, och i denna fas upparbetas mindre kostnader. De stora kostnaderna uppstår den andra fasen, i själva genomförandet när anläggningen byggs. Vid driftsättningen, som är den tredje fasen blir kostnaderna lägre. Dessa tre faser är i regel mellan två till fyra år, beroende på åtgärdens storlek och komplexitet. De större ansökningarna omfattas också av tillståndsprovning enligt miljöbalken, och en sådan process kan vara i storleksordningen ett till två år, om ärendet avgörs i första instans. Därtill drabbas alla åtgärder av svårigheter med få leveranser i tid.

Som framgår så kan Klimatklivet med nuvarande förutsättningar inte möta de praktiska utmaningarna som företagen står inför. Det kommer vara svårt för de större projekten att vara färdigställda till halvårsskiftet 2026, och projekten kommer inte ha kostnader som motsvarar de föreslagna anslagsnivåerna för 2024 och 2025. Slutåret för Klimatklivet är nu satt till 2026 men behöver förlängas till 2028 för att ge långsiktiga förutsättningar till att de stora strategiska investeringarna ska ske i Sverige. En förlängning av anslaget är också nödvändigt för att de företag som redan genomför Klimatklivsåtgärder inte ska drabbas av uteblivet bidrag vid förseningar efter 2026. Förutsättningar för företagen är utmanande med många förseningar i leveranskedjorna och en stor del av Klimatklivsåtgärderna behöver förlängd genomförandetid.

3.2 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

3.2.1 Anslaget 13:3 Stöd till friluftorganisationer

Naturvårdsverket ansluter sig till regeringens bedömning vad gäller nivån på anslagsposten 10 inom anslaget 13:3.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2023	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
ap. 10 Stöd till friluftorganisationer (ram)	97 785	97 785	97 785	97 785
Summa yrkande		97 785	97 785	97 785

SKÅLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Den ideella föreningen Svenskt Friluftsliv fördelar medel enligt förordningen (2010:2008) om statsbidrag till friluftsförbund. Syftet med bidraget är att stödja att människor organiserar sig för vistelse i naturen och utövande av friluftsliv med allemansrätten som grund samt att ge alla människor möjlighet att genom friluftsliv få naturupplevelser, välbefinnande, social gemenskap och ökad kunskap om naturen och miljön. Regeringen har tidigare bedömt att bidraget väl uppfyller sina syften, att bidragsverksamheten når stora grupper av människor som får möjlighet till ett upplevelserikt friluftsliv och att anslaget ger goda samhällseffekter.

3.3 Utgiftsområde 21 Energi

3.3.1 Nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad

Energimyndigheten och Naturvårdsverket har gemensamt tagit fram en nationell strategi för hållbar vindkraftsutbyggnad (Energimyndigheten och Naturvårdsverket Nationell strategi för en hållbar vindkraftsutbyggnad, 2021-01-27). Länsstyrelserna är centrala aktörer för genomförandet av strategin. I strategin föreslås att länsstyrelserna får ett uppdrag att genomföra regionala analyser och ta fram ett regionalt planeringsunderlag som samlat motsvarar ett nationellt utbyggnadsbehov på 100 TWh vindkraft, varav 80 TWh på land. Flera centrala myndigheter behöver stötta arbetet genom att delta i analyserna och förse processen med planeringsunderlag. Uppdraget beskrivs i sin helhet i strategirapporten.

I budgetunderlaget för 2022–2024 föreslog båda myndigheterna att länsstyrelserna tilldelas 35 mnkr för uppdragets genomförande. I budgetpropositionen för 2022 skriver regeringen att länsstyrelserna ges 80 mnkr för att stärka genomförandet av klimatomställningen på lokal och regional nivå och ge länsstyrelserna långsiktiga förutsättningar för att bland annat fullfölja arbetet i enlighet med den nationella vindkraftsstrategin (prop. 2021/22:1 Utgiftsområde 1, s. 49, prop. 2021/22:1 Utgiftsområde 21, s. 30). Riksdagen beslutade emellertid att stryka satsningen.

Naturvårdsverket understryker behovet av att länsstyrelserna tilldelas resurser för att genomföra strategin. Kostnadsberäkningen baseras på länsstyrelsernas uppskattning av tidsåtgången för uppdraget. En utebliven satsning kan leda till att länsstyrelserna inte har resurser att ta analysera och ta fram dessa regionala planeringsunderlag, vilket i sin tur får negativa konsekvenser för målet om 100 procent förnybar elproduktion.

3.4 Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

3.4.1 Anslaget 1:7 Ersättning för viltskador m.m.

Naturvårdsverket föreslår att anslagsposten 1 inom anslaget 1:7 Ersättning för viltskador ökar till 53 mnkr 2024, 57 mnkr 2025 och 61 mnkr 2026, samt att regeringen beslutar om villkor i regleringsbrevet om att anslagsposten får användas för kostnader för it-stöd.

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2023	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
ap. 1 Bidrag för att förebygga skador på annat än renar och fiske	47 778	47 778	47 778	47 778
<i>Förstärkning</i>		5 222	9 222	13 222
Summa yrkande		53 000	57 000	61 000

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

Naturvårdsverket bedömer att anslagsnivån behöver höjas 2024–2026. Det är viktigt att anslaget tillförs tillräckligt med medel för att möjliggöra för länen att bevilja ersättning till alla dem som drabbas av skador orsakade av fredat vilt. Dessutom kommer Naturvårdsverket framöver hantera viltskademedlen samlat genom att de bidrag som tidigare fördelats av Jordbruksverket nu kommer att hanteras genom viltskadeanslaget.

Det finns tydliga omständigheter som talar för en ökning:

- Skeenden och förändringar i omvärlden har lett till mycket **ökade kostnader** på bland annat diesel, el, foder, utsäde etc. Det innebär också att förlusterna vid skada blir mycket större än tidigare, vilket kommer att visa sig i högre ersättningsanspråk.
- **Vargstammen** fortsätter att etablera sig söderut, både vad gäller revirmarkerande par och familjegrupper. I och med tätare tamdjursbesättningar i detta område kan vi förvänta oss ett ökat antal skadetillfällen och mer omfattande skador under de närmaste åren. Det kommer att krävas mer medel till flera län än tidigare.
- Den totala mängden **stora betande fåglar** av flera gåsararter, svanar och tranor fortsätter sannolikt att öka, vilket i sig ökar risken för mer och fler skador. Nya jakttider är införda från och med juni 2021, men vi ser inte ännu någon direkt koppling att ökad möjlighet till jakt minskar skadorna. På kortare sikt ser vi därför att båda åtgärderna behöver samverka för att minska skadorna.
- Ersättning från anslag 1:7 kan numera även betalas ut för **vissa andra kostnader** som omfattas av reglerna om "de minimis" (förordning, 2017:1254, om statligt stöd av mindre betydelse inom jordbrukssektorn för

viltskador och förebyggande av viltskador), vilket bidrar till ökad åtgång av medel.

YTTERLIGARE VILLKOR I REGLERINGSBREVET

För att kunna effektivisera hanteringen av förebyggande åtgärder och ersättning av viltskador behöver ett it-stöd byggas upp som kan administrera uppgifter för detta. Det bedöms vara lämpligt att arbetet finansieras av anslaget i den mån det finns medel. Genom regeringens beslut om den strategiska planen för den gemensamma jordbrukspolitiken för 2023–2027 i december 2021 kommer stödet för rovdjurstängsel att finansieras nationellt på annat sätt. Naturvårdsverket har tagit höjd för denna finansiering i detta budgetunderlag.

KONSEKVENSER AV UTEBLIVEN ANSLAGSÖKNING

En utebliven efterfrågad finansiering till anslaget medför en rad risker och konsekvenser:

- Det finns en risk för att det förebyggande arbetet mot viltskador inte blir tillräckligt, vilket i sin tur kan leda till fler och mer omfattande skador med ekonomisk påverkan på näringsidkare framför allt på landsbygden.
- Begränsad eller utebliven ersättning vid skador orsakade av vilt riskerar att påverka förtroendet för viltförvaltningen i stort.
- Livsmedelsförsörjningen hotas i högre omfattning på sikt om lantbrukare inte känner en trygghet i att få stöd för viltskador.
- Risken för att inte nå mål om minskade skador i viltstrategin och förvaltningsplanerna förväntas att öka.

3.4.2 Förebyggande av rovdjursskador inom rennäringen

Naturvårdsverket föreslår att anslaget 1:22 Främjande av rennäring m.m. förstärks med 10 mnkr årligen och att regeringen beslutar att Sametinget ska använda medlen för ersättning till samebyar för förebyggande åtgärder som behövs för att förhindra skador av varg på renar enligt 3 § viltskadeförordningen.

Medan anslaget 1:7 används för att ersätta rovdjurens skador och förebyggande av rovdjursskador på till exempel får och hundar, kan Sametinget använda anslaget 1:22 för förebyggande av skador inom rennäringen. Det finns emellertid inget anslagsvillkor och Sametinget bedömer att det inte finns tillräckligt med medel på anslaget för att kunna betala ut ersättning för förebyggande av rovdjursskador till samebyarna. Naturvårdsverket föreslår mot denna bakgrund att anslaget 1:22 förstärks samt att regeringen beslutar om ett villkor som anger att medlen ska användas för detta ändamål. Särskilt vargar kan orsaka stora kostnader för samebyarna, som kan behöva vidta olika förebyggande åtgärder för att undvika skador. Hur stora kostnaderna kan bli varje år är svårt att förutse, men inriktningen är att förebyggande åtgärder inte ska pågå under längre tid. Ett tillskott till

Sametinget ger en förutsägbarhet kring vilka förebyggande åtgärder som samebyarna kan vidta och vad det finns medel för. En sådan förutsägbarhet är en nyckel för att kunna hantera varg som vandrar in i renskötselområdet och kan bidra till att den etablerade toleransnivån för rovdjurens skador på rennäringen ska kunna uppnås.

3.4.3 Långsiktig finansiering av arbetet med artinformation

Naturvårdsverket och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) har tagit fram ett förslag till långsiktig finansiering av arbetet med artinformation som innebär att arbetet i sin helhet finansieras av anslaget 1:23 Sveriges lantbruksuniversitet, att anslaget 1:23 ökar och att ett nytt villkor beslutas med följande lydelse:

”Minst 106 mnkr ska användas till den verksamhet som bedrivs vid Artdatabanken. Av beloppet ska minst 70 mnkr användas för verksamhet med anknytning till Svenska Artprojektet, inklusive taxonomisk forskning och inventering av dåligt kända arter, kunskapsspridning, information och kommunikation, projektadministration samt för stöd till biologiska samlingar vid svenska museer och institutioner. Minst 23 mnkr ska användas för övrigt arbete med artinformation inklusive rödlistning och hantering av fynddata om arter från allmänheten och ideella föreningar. Data ska oavsett källa tillhandahållas digitalt till kommuner och myndigheter.”

För det fall regeringen inte avsätter minst 106 mnkr på anslaget 1:23 föreslår Naturvårdsverket ett villkor under anslaget 1:3 inom UO 20 som innebär att myndigheten även fortsättningsvis får ge 10 mnkr i bidrag till SLU för arbete med artinformation.

3.5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska unionen

3.5.1 Anslaget 1:1 Avgiften till Europeiska unionen

Naturvårdsverket ansluter sig till regeringens nivåer för anslagsposten 2 inom anslaget 1:1 Avgiften till Europeiska unionen och föreslår motsvarande nivå för 2026

Anslagspost (tkr)	Tilldelat 2023	Förslag 2024	Förslag 2025	Förslag 2026
ap. Avgift baserad på icke materialåtervunnen plast (ram)	1 011 037	1 105 323	1 115 463	1 115 463
Summa yrkande		1 105 323	1 115 463	1 115 463

SKÄLEN FÖR VÅRT FÖRSLAG

En av delposterna av Sveriges avgift till EU-budgeten baseras numera på icke materialåtervunnen plast. Anslagsposten används för att finansiera den delen i enlighet med artikel 2.1 c i rådets beslut (EU) 2020/2053. EU-kommissionen

saknar statistikunderlag från medlemsländerna för att kunna göra en prognos av avgiftsnivån för år 2025, men utifrån den konsekvensanalys som regeringen redovisar i prop 2020/21:87 kommer den avgiftskomponent som är kopplad till icke-materialåtervunnen plast ligga i nivå med föregående år, det vill säga ca 1 100 mnkr år 2026.

4. Redogörelse för avgiftsbelagd verksamhet

4.1 Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna disponeras

Verksamhet	Utfall 2022		Prognos 2023		Beräkning 2024		Beräkning 2025		Beräkning 2026	
	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad
Uppdragsverksamhet										
Kväveoxidavgiften (NOx)	8 619	8 619	9 652	9 652	9 300	9 300	9 300	9 300	9 300	9 300
EU:s miljölednings- och miljörevisionsordning (EMAS)	108	123	110	110	110	110	110	110	110	110
Kadmiumfonden	595	595	595	595	595	595	595	595	0	0
Årsavgifter, Nedskräpningsavgifter					600	5 000	720	5 000	720	5 000
Årsavgifter, insamling förpackningar					2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Summa Uppdragsverksamhet	9 322	9 337	10 357	10 357	13 105	17 505	13 225	17 505	12 630	16 910
Tjänsteexport										
Utvecklings-samarbeten m.m.	3 399	3 399	1 500	1 500						
Summa Tjänsteexport	3 399	3 399	1 500	1 500	0	0	0	0	0	0
Offentligrättslig verksamhet										
Jägarregister: jaktkort	6 979	6 979	5 800	5 800	5 800	5 800	5 800	5 800	5 800	5 800
Jägarregister: jägarexamen	8 495	9 167	9 200	9 500	9 200	9 500	9 200	9 100	9 150	9 150
Tillsynsavgifter retursystem			3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000	3 000
Summa offentligrättslig verksamhet	15 474	16 146	18 000	18 300	18 000	18 300	18 000	17 900	17 950	17 950
Övriga intäkter som disponeras	98 539		70 000		70 000		70 000		70 000	
Summa avgifter och intäkter som disponeras	126 734	28 882	99 857	30 157	101 105	35 805	101 225	35 405	100 580	34 860

KVÄVEOXIDAVGIFTEN (NO_x)

Naturvårdsverket ansvarar för att lagen (1990:613) om miljöavgift på utsläpp av kväveoxider efterlevs genom att bland annat granska företagens kväveoxid-deklarationer och genomföra revisioner. Avgiften (NO_x-avgiften) betalas av avgiftsskyldiga företag och ska sedan återbetalas i proportion till varje produktionsenhets andel av den sammanlagda nyttiggjorda energiproduktionen. Företag med små utsläpp av kväveoxider per nyttiggjord energi får tillbaka ett större belopp än det de betalar in, medan det omvända gäller för företag med stora utsläpp.

Naturvårdsverket administrerar kväveoxidavgiften och får ta ut ersättning för detta. Det ekonomiska målet är full kostnadstäckning och Naturvårdsverket får ersättning för de administrativa kostnader som denna verksamhet genererar.

EU:S MILJÖLEDNINGS- OCH MILJÖREVISIONSORDNING (EMAS)

Naturvårdsverket är behörigt registerorgan i Sverige för EU:s miljöstyrnings- och miljörevisionsordning, EMAS, enligt 3 § förordningen (2014:864) om frivillig miljöledning och miljörevision. EMAS syftar till att effektivisera och förbättra miljöarbetet på företag och i organisationer, och är ett komplett miljölednings-system baserat på ISO 14001.

Som behörigt registerorgan får Naturvårdsverket ta ut avgifter för verksamheten, besluta om avgifternas storlek och disponera intäkterna i verksamheten. Avgiften tas ut i form av årsavgifter som baseras på de deltagande verksamheternas storlek. Idag är 12 organisationer EMAS-registrerade. Avgiften tas ut med målet full kostnadstäckning.

KADMIUMFONDEN

Enligt förordningen (2008:834) om producentansvar för batterier ska producenter av slutna nickelkadmiumbatterier betala en avgift till Kadmiumfonden som administreras av Naturvårdsverket. Avgiften betalas per kilogram slutna nickelkadmiumbatterier som producenten släpper ut på marknaden. Kommuner, producenter med flera kan söka medel ur fonden för insamling, sortering, transport och bortskaffande av denna typ av batterier.

För sitt arbete med att administrera Kadmiumfonden får Naturvårdsverket enligt samma förordning ta ut ersättning ur fonden för att täcka sina kostnader för verksamheten. Det ekonomiska målet är full kostnadstäckning.

Eftersom det inte längre är tillåtet att släppa ut kadmiumbatterier på marknaden kommer denna verksamhet att minska successivt framöver men så länge det förekommer dispenser från förbudet kommer avgifter att betalas in. I och med detta kommer även Naturvårdsverkets intäkt att minska för att så småningom upphöra.

NEDSKRÄPNINGSAVGIFTER, NY AVGIFT

Från och med 2023 får Naturvårdsverket ersättning, i form av årsavgifter, för sitt arbete med nedskräpningsavgifterna. Dessa årsavgifter ska täcka kostnaderna för:

- Naturvårdsverkets handläggning för att fastställa nedskräpningsavgifterna, administrera avgifterna och betala ut dessa till kommunerna,
- den skräpmätning som ska utföras enligt förordningen, samt
- att lämna information till konsumenter.

Intäkterna har beräknats utifrån det antal producenter som man antar berörs av avgiften och det belopp som anges i förordningen. Kostnaderna för denna nya förvaltningsuppgift har beräknats till cirka 5 mnkr per år från 2023. Det innebär att intäkterna inte beräknas täcka myndighetens kostnader, vilket leder till ett förväntat underskott om ca 4,5 mnkr. Enligt 32 § förordning (2021:1002) om nedskräpningsavgifter ska Naturvårdsverket senast den 31 december 2023 och därefter varannat år lämna förslag på hur årsavgifterna bör justeras om det finns behov av detta.

ÅRSAVGIFT FÖR PRODUCENTANSVAR INSAMLING FÖRPACKNINGAR

Årsavgiften är en ersättning för Naturvårdsverkets kostnad avseende verksamheten som hanterar insamling av förpackningar. Årsavgiften ska tas ut med sammanlagt 2,5 mnkr enligt 10 kap i förordning 2022:1274 om producentansvar för förpackningar.

UTVECKLINGSSAMARBETEN M.M. (TJÄNSTEEXPORT)

Delar av Naturvårdsverkets internationella samarbeten finansieras med medel från Sida och redovisas som tjänsteexport. Beräkningen intäkter för tjänsteexporten görs enligt principen om full kostnadstäckning, det vill säga myndigheten får ersättning för de kostnader som uppstått i dessa samarbeten. Dessa avgiftsintäkter har minskat under de senaste åren och kommer troligen minska ytterligare. Anledningen är att finansieringsformen har ändrats för de uppdrag som Naturvårdsverket och Sida kommit överens om. De nya uppdragen finansieras inte längre som tjänsteköp, där Naturvårdsverket fakturerar sina kostnader, utan genom bidrag från Sida. Detta innebär en förskjutning från avgiftsintäkter till intäkter av bidrag.

JÄGARREGISTRET

Jägarregistret består av två verksamheter: jägarexamen och jaktkort. Provavgiften för jägarexamen (jägaravgiften) betalas direkt till Naturvårdsverket. Denna verksamhet belastas med Naturvårdsverkets och Jägarförbundens kostnader som är direkt hänförliga till provavgifterna. Jaktkortsavgiften betalas in till Viltvårdsfonden som förvaltas av Kammarkollegiet. Efter räkenskapsårets slut hemställer Naturvårdsverket om ersättning från fonden för administrationen av jägarregistret.

AVGIFTER FÖR TILLSYNS- OCH MARKNADSKONTROLL KOPPLAT TILL RETURSYSTEMET FÖR PLASTFLASKOR OCH METALLBURKAR

Från och med 2023 har Naturvårdsverket tagit över ansvaret för retursystem för plastflaskor och metallburkar. Naturvårdsverket disponerar de avgifter som producenter av plastflaskor eller metallburkar, som ingår i ett retursystem enligt förordningen (2022:1274) om producentansvar för förpackningar, ska betala för myndighetens tillsyn och marknadskontroll enligt 7 kap 8 r § förordning (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken.

4.2 Avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras

Intäkter per verksamhet	Utfall 2022		Prognos 2023		Beräkning 2024		Beräkning 2025		Beräkning 2026	
	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Kostnad	Intäkt	Intäkt
Offentligrättslig verksamhet										
Straffavgifter enligt lagen om vissa utsläpp av växthusgaser	650	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ansökningsavgifter	0		5	5	5	5	5	5	5	5
Övrig offentligrättslig verksamhet GRÖT	8 113	6 999	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000	9 000
Miljösanktionsavgifter	16 413	1 761	0	0	0	0	0	0	0	0
Avgifter för prövnings- och tillsyn enligt miljöbalken	9 175	9 579	21 000	21 000	25 000	29 000	27 000	27 000	28 000	32 000
Summa avgifter som ej disponeras	34 351	18 339	30 005	30 005	34 005	38 005	36 005	36 005	37 005	41 005

AVGIFTER ENLIGT LAGEN OM VISSA UTSLÄPP AV VÄXTHUSGASER

De flygverksamheter och anläggningar som ingår i handelssystemet för utsläppsrätter och berörs av lagen (2020:1173) om vissa utsläpp av växthusgaser ska övervaka och rapportera sina årliga utsläpp. Om dessa verksamhetsutövare inte fullgör dessa skyldigheter i tid kan Naturvårdsverket besluta om en förseningsavgift enligt 10 kap förordning (2020:1180) om vissa utsläpp av växthusgaser. Verksamhetsutövarna ska även överlämna sina utsläppsrätter inom EU:s handel med utsläppsrätter. Om inte denna skyldighet fullgörs kan Naturvårdsverket besluta om sanktionsavgift enligt samma förordning.

Dessa avgifter är straffavgifter och är därmed inte beräknade att täcka motsvarande kostnader. Eftersom beslut om dessa avgifter inte fattas regelbundet faller denna intäkt inte ut varje år. Detta gör det svårt att budgetera intäkter för kommande år och därför lämnas ingen budget för dessa avgiftsintäkter.

ÖVRIG OFFENTLIGRÄTTSLIG VERKSAMHET

Naturvårdsverket är behörig och vägledande myndighet när det gäller avfall som transporteras över Sveriges gränser. Det innebär att myndigheten godkänner eller avvisar transporter över gränserna. Enligt 7 kap. 9 § förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillstånd enligt miljöbalken tar Naturvårdsverket ut en avgift för handläggning av anmälningar om gränsöverskridande avfallstransporter. Avgiften tas ut enligt 10 § avgiftsförordningen (1992:191) avgiftsklass 7, 10 700

kronor. Under de senaste åren har antalet ärenden ökat vilket bidragit till att intäkten ökat. För de närmaste åren har bedömningen gjorts att antalet ärenden kommer vara omkring 840 per år.

ANSÖKNINGSAVGIFTER

Naturvårdsverket ska enligt flera förordningar ta ut ansökningsavgifter för att behandla ansökningar om tillstånd. Ansökningsavgifter kan bland annat tas enligt följande förordningar:

1. Avgift för Naturvårdsverkets och Havs- och vattenmyndighetens prövning av ansökan om tillstånd enligt 8 § förordningen om invasiva främmande arter och länsstyrelsens tillsyn med anledning av meddelade tillstånd ska betalas med 800 kronor för varje hel timmes handläggningstid enligt 7 kap 4 b § förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken.
2. Avgifter i samband med ansökningar av fångstredskap enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om typgodkännande av fångstredskap (NFS 2013:13). Enligt 5 kap. 1 § ska den som ansöker om typgodkännande av fångstredskap betala en ansökningsavgift till Naturvårdsverket enligt avgiftsklass 4 i 10 § avgiftsförordningen (1992:191). Avgiften tas ut med stöd av 12 och 15 § jaktförordningen (1987:905).
3. Enligt 7 kap 9a § förordning (1998:940) om avgifter för prövning och tillsyn enligt miljöbalken ska en ansökningsavgift betalas för Naturvårdsverkets prövning om ansökan om auktorisation enligt 4 § förordning (2015:19) om fartygsåtervinning. En ansökningsavgift ska även betalas för ett ärende om godkännande av ett fartygs återvinningsplan enligt artikel 7.1–7.3 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1257/2013 av den 20 november 2013 om återvinning av fartyg och om ändring av förordning (EG) nr 1013/2006 och direktiv 2009/16/EG. För avgiftens storlek gäller bestämmelserna i 10 § avgiftsförordningen (1992:191) och avgiftsklass 9 ska tillämpas.
4. Enligt 5 kap 1 § förordning (2013:63) om bekämpningsmedel ska en avgift tas ut för Naturvårdsverkets prövning av godkännande av en nematod, en insekt eller ett spindeldjur som bekämpningsmedel enligt 8 § 2 förordningen (2016:402) om nematoder, insekter och spindeldjur som bekämpningsmedel. Enligt 2 § uppgår avgiften till 8 000 kronor för en ansökan om godkännande av en organism. Om ansökan avser en genetiskt modifierad organism är avgiften 60 000 kronor enligt samma paragraf.

MILJÖSANKTIONSAVGIFTER

Enligt 30 kap. miljöbalken tas en miljöstraffavgift tas ut av den som åsidosätter sina skyldigheter inom miljöbalkens tillämpningsområde. Det är tillsynsmyndigheten som beslutar om miljöstraffavgift. Naturvårdsverket ansvarar för tillsynen över producentansvaret för batterier, elutrustning och förpackningar samt för gränsöverskridande transporter med vissa undantag. I och med att producentansvaret kommer att utökas de närmaste åren kommer även

myndighetens möjlighet att besluta om dessa avgifter att öka.

Miljösanktionsavgifter beslutas även av andra myndigheter, som till exempel länsstyrelser och kommuner. Samtliga miljösanktionsavgifter betalas in till Kammarkollegiet som betalar dessa till Naturvårdsverket, som sedan redovisar alla miljösanktionsavgifter till statens budget.

Miljösanktionsavgifter är inte en ersättning för en utförd motprestation utan en straffavgift och därmed inte beräknad för att täcka en myndighets kostnader. Eftersom de avgifter som Naturvårdsverket redovisar inte bara avser de egna beslutade miljösanktionsavgifterna utan även de som beslutats av andra tillsynsmyndigheter, samt att besluten enbart fattas då skyldigheter åsidosätts, är det svårt att budgetera dessa intäkter för kommande år. Därför lämnas ingen budget för dessa intäkter.

AVGIFTER FÖR PRÖVNING OCH TILLSYN ENLIGT MILJÖBALKEN

Naturvårdsverket tar ut avgifter för provning- och tillsynsverksamhet enligt 7 kap förordning (1998:940) om avgifter för provning och tillsyn enligt miljöbalken. Hittills har avgifter för producentansvaret för elutrustning, batterier och förpackningar samt avgifter för godkännande av insamlingssystem för elutrustning och förpackningar tagits ut. Från 2023 tas avgifter för producentansvaren för fiskeredskap, retursystem för plastflaskor och metallburkar, våtservetter samt vissa tobaksvaror och filter ut. Från 2024 tas avgifter för producentansvaret för ballonger ut. Enligt remitterade förslag kopplade till producentansvaren för bilar och däck kommer även avgifter för dessa producentansvar att tas ut från 2024. Detta innebär en väsentlig ökning av avgiftsintäkterna. Naturvårdsverket har utifrån befintlig information och genom antaganden och uppskattningar beräknat intäkternas storlek för åren 2024–2026.

Utökningen av producentansvaret kommer också att påverka Naturvårdsverkets arbete. Detta är en utökning av myndighetens löpande förvaltningsuppgifter vilket medför att Naturvårdsverkets arbetsinsatser och kostnader kommer att öka för att kunna utöva denna tillsyn på ett ändamålsenligt sätt. Kostnaderna för denna verksamhet beskrivs under avsnitt 3.1.

5. Övriga villkor

Naturvårdsverkets inställning i frågor om anslagskredit, anslagssparande och beställningsbemyndiganden under budgetåren 2024–2026 framgår av våra förslag till anslagsfinansiering, avsnitt 3. I detta kapitel belyser vi övriga villkor.

5.1 Låneram och investeringar

Naturvårdsverkets låneram för 2023 uppgår till 145 000 mnkr. Vi föreslår en motsvarande ram för 2024–2026.

Planerade verksamhetsinvesteringar

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkning	År 2 Beräkning	År 3 Beräkning	År 4 Beräkning
Immateriella investeringar	26 770	17 490	35 000	38 000	40 000	40 000
Materiella investeringar	1 157	3 238	7 000	3 000	2 500	2 500
Summa	27 927	20 728	42 000	41 000	42 500	42 500
Finansieras genom lån i Riksgälden	27 927	20 728	42 000	41 000	42 500	42 500

Låneram och förslag till investeringsplan

	År -1 Utfall	År 0 prognos	År 1 Beräkning	År 2 Beräkning	År 3 Beräkning	År 4 Beräkning
IB lån i Riksgäldskontoret	102 068	106 930	86 714	99 009	109 911	121 896
Nyupplåning (+)	27 927	20 728	42 000	41 000	42 500	42 500
Amorteringar (-)	-23 065	-40 944	-29 705	-30 098	-30 515	-32 438
UB lån i Riksgäldskontoret	106 930	86 714	99 009	109 911	121 896	131 958
Beslutad/föreslagen låneram	125 000	145 000	145 000	145 000	145 000	145 000
Ränteutgifter	0	703	2 062	2 308	2 267	2 190
Amortering Utgiftsområde 20 anslag 1:1	9 100	15 403	16 325	19 132	18 580	22 589
Amortering Utgiftsområde 20 anslag 1:2	8 520	16 830	8 742	6 608	6 647	4 152
Amortering Utgiftsområde 20 anslag 1:3	1 105	564	205	214	258	280
Amortering Utgiftsområde 20 anslag 1:14	1 830	1 848	2 014	1 075	1 363	1 736
Amortering Utgiftsområde 20 anslag 1:16	1 430	1 330	300	1 377	1 609	1 694
Amortering Övrig finansiering	1 080	4 969	2 119	1 692	2 058	1 987
Summa amortering	23 065	40 944	29 705	30 098	30 515	32 438

Förslag till investeringsplan samhällsinvesteringar

(tkr)	År -1 Utfall	År 0 Prognos	År 1 Beräkning	År 2 Beräkning	År 3 Beräkning	År 4 Beräkning
Anskaffning och utveckling av nya investeringar						
Skydd av värdefull natur (del av 1:14)	1 662 000	1 126 000	1 145 700	660 700	660 700	660 700
Byggnader, anläggningar m.m. i anslutning till skyddad värdefull natur (del av 1:3 ap.2)	58 000	28 000	41 000	26 000	26 000	26 000
Summa utgifter för anskaffning och utveckling	1 720 000	1 154 000	1 186 700	686 700	686 700	686 700
<i>Varav investeringar i anläggningstillgångar</i>						
Byggnader, mark och annan fast egendom	136 000	128 000	141 000	126 000	126 000	126 000
Maskiner, inventarier och installationer	0	0	0	0	0	0
Summa varav investeringar i anläggningstillgångar	136 000	128 000	141 000	126 000	126 000	126 000
Finansiering						
Anslag 1:14	1 662 000	1 126 000	1 145 700	660 700	660 700	660 700
Anslag 1:3 ap.2	58 000	28 000	41 000	26 000	26 000	26 000
Lån i Riksgäldskontoret	0	0	0	0	0	0
Summa finansiering av anskaffning och utveckling	1 720 000	1 154 000	1 186 700	686 700	686 700	686 700
Vidmakthållande av befintliga investeringar						
Skötsel av skyddade områden, artbevarande, friluftsliv m.m.	1 804 000	982 000	888 000	803 000	803 000	803 000
Summa utgifter för vidmakthållande	1 804 000	982 000	888 000	803 000	803 000	803 000
<i>Varav investeringar i anläggningstillgångar</i>						
Byggnader, mark och annan fast egendom	0	0	0	0	0	0
<i>Summa varav investeringar i anläggningstillgångar</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>
Finansiering						
Anslag 1:3 ap. 2	1 804 000	982 000	888 000	803 000	803 000	803 000
Summa finansiering av vidmakthållande	1 804 000	982 000	888 000	803 000	803 000	803 000
Totala utgifter för anskaffning, utveckling och vidmakthållande av investeringar	3 524 000	2 136 000	2 074 700	1 489 000	1 489 700	1 489 700
Totalt varav investeringar i anläggningstillgångar	136 000	128 000	141 000	126 000	126 000	126 000

5.2 Räntekontokredit

Naturvårdsverkets kredit på räntekontot uppgår till 18 mnkr.

6. Bemyndigandetabeller

Uppgifter om bemyndigande per anslag/anslagspost, belopp i tkr.

Anslag 1:2 Miljöövervakning m.m., ap.1 Miljöövervakning

	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025	Beräkning 2026	Beräkning 2027-slutår	Slutår
Ingående åtaganden	62 317	42 616	60 000	---	---	---	
+ Nya åtaganden	31 070	45 000	30 000	---	---	---	
- Infriade åtaganden	50 771	27 616	30 000	30 000	20 000	10 000	
Varav infriade åtaganden av utestående åtaganden År 0	----	----	30 000	18 000	10 000	2 000	2027
Utestående åtaganden vid årets slut	42 616	60 000	60 000	---	---	---	
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	70 000	60 000	60 000	---	---	---	

Anslag 1:3 Åtgärder för värdefull natur, ap.2 Kostnader för skötsel av skyddade områden, artbevarande, friluftsliv m.m.

	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025	Beräkning 2026	Beräkning 2027-slutår	Slutår
Ingående åtaganden	411 162	471 544	635 000	---	---	---	
+ Nya åtaganden	338 800	400 000	485 000	---	---	---	
- Infriade åtaganden	278 418	236 544	320 000	300 000	250 000	250 000	
Varav infriade åtaganden av utestående åtaganden År 0	---	---	320 000	200 000	60 000	55 000	2028
Utestående åtaganden vid årets slut	471 544	635 000	800 000	---	---	---	
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	600 000	900 000	900 000	---	---	---	

Anslag 1:4 Sanering och återställning av förorenade områden, ap.1 Sanering och efterbehandling av förorenade områden

	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025	Beräkning 2026	Beräkning 2027-slutår	Slutår
Ingående åtaganden	819 421	592 371	737 205	---	---	---	
+ Nya åtaganden	155 769	500 000	700 000	---	---	---	
- Infriade åtaganden	382 819	355 166	480 000	257 205	300 000	400 000	
Varav infriade åtaganden av utestående åtaganden År 0	----	----	480 000	137 205	40 000	80 000	2050
Utestående åtaganden vid årets slut	592 371	737 205	957 205	---	---	---	
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	1 996 600	1 985 000	1 985 000		---	---	

Anslag 1:5 Miljöforskning, ap.1 Miljöforskning

	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025	Beräkning 2026	Beräkning 2027-slutår	Slutår
Ingående åtaganden	85 950	84 254	100 886	---	---	---	
+ Nya åtaganden	56 024	74 000	110 114	---	---	---	
- Infriade åtaganden	57 720	57 368	61 000	80 000	50 000	20 000	
Varav infriade åtaganden av utestående åtaganden År 0	---	---	61 000	28 886	8 000	3 000	2028
Utestående åtaganden vid årets slut	84 254	100 886	150 000	---	---	---	
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	102 000	102 000	150 000			---	

Anslag 1:11 Åtgärder för havs -och vattenmiljö, ap.1 Avloppsrening- del till NV

	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025	Beräkning 2026	Beräkning 2027-slutår	Slutår
Ingående åtaganden	122 597	62 886	8 000				
+ Nya åtaganden	11 452	8 000	2 000	0			
- Infriade åtaganden	71 163	62 886	8 000	2 000			
Varav infriade åtaganden av utestående åtaganden År 0	---	---	8 000	0			2025
Utestående åtaganden vid årets slut	62 886	8 000	2 000	0			
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	75 000	30 000	20 000				

Anslag 1:13 Internationellt miljösamarbete, ap.1 Bilateralt miljösamarbete

	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025	Beräkning 2026	Beräkning 2027-slutår	Slutår
Ingående åtaganden		0	2 000				
+ Nya åtaganden		2 000	5 000				
- Infrjade åtaganden			1 000	2 000	2 000	2 000	
Varav infrjade åtaganden av utestående åtaganden År 0	---	---	1 000	1 000			2027
Utestående åtaganden vid årets slut		2 000	6 000				
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam		4 000	6 400				

Anslag 1:14 Skydd av värdefull natur, ap.1 Skydd värdefull natur - till NV

	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025	Beräkning 2026	Beräkning 2027-slutår	Slutår
Ingående åtaganden	19 614	16 114	21 087				
+ Nya åtaganden	0	20 000	20 000				
- Infrjade åtaganden	3 500	15 027	6 087	15 000	10 000	10 000	
Varav infrjade åtaganden av utestående åtaganden År 0	---	----	6 087	5 000	5 000	5 000	2068*
Utestående åtaganden vid årets slut	16 114	21 087	35 000				
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	100 000	80 000	50 000				

*) maximalt 50 år är förutsättningen för naturvårdsavtal, men år 2068 enligt RB

Anslag 1:16 Klimatinvesteringar, ap.1 Stöd till klimatinvesteringar

	Utfall 2022	Prognos 2023	Beräkning 2024	Beräkning 2025	Beräkning 2026	Beräkning 2027-slutår	Slutår
Ingående åtaganden	3 818 939	6 157 579	5 000 000				
+ Nya åtaganden	3 871 238	2 042 421	4 250 000				
- Infrjade åtaganden	1 532 598	3 200 000	2 750 000	2 490 000	2 500 000	1 510 000	
Varav infrjade åtaganden av utestående åtaganden År 0			2 750 000	1 250 000	1 000 000		2028
Utestående åtaganden vid årets slut	6 157 579	5 000 000	6 500 000				
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	6 175 000	5 000 000	6 500 000				